Влада - Радам!

Голос України

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

№ 108 (2110) ♦ Середа, 16 червня 1999 року ♦ Ціна договірна

На флагштоці Таврійського — прапор України

15 червня Голова Верховної Ради Олександр Ткаченко на чолі делегації українських парламентаріїв відбув до Санкт-Петербурга. В місті на Неві 15—18 червня проводиться засідання Ради МПА і Петербурзького економічного форуму. В Таврійському палаці—резиденції Ради МПА — зібралися близько 2,5 тисячі представників економічних, фінансових та політичних кіл більш як 60 країн.

15 червня відбулося засідання Ради МПА. А сьогодні у другій половині дня Голова Верховної Ради О. Ткаченко візьме участь у засіданні Ради Міжпарламентської асамблеї СНД, на якому планується розглянути понад півтора десятка питань. Аналізується хід виконання рішень Ради глав держав СНД від 2 квітня 1999 року. Тоді йшлося про формування зони вільної торгівлі, про посилення парламентського впливу на виконання міждержавних зобов'язань у рамках договору про колективну безпеку, про створення робочої групи з розробки Конвенції стосовно прикордонного співробітництва для країн—учасниць СНД та інше. На засіданні Ради йтиметься про організацію 14-го пленарного засідання Міжпарламентської асамблеї.

Сьогодні українські парламентарії візьмуть участь у Петербурзькому економічному форумі. На особисте запрошення голови оргкомітету форуму, Голови Ради Федерації Федеральних Зборів Росії Єгора Строєва виступить Голова Верховної Ради України. У рамках Петербурзького економічного форуму працюватимуть «круглі столи».

16 червня

✔ 1934 р. У Києві відкрився І з'їзд письменників України, на якому створено Спілку письменників України.

✔ 1982 р. З конвеєра Харківського тракторного заводу зійшов двомільйонний трактор.

✔ 1991 р. За участю патріарха Мстислава і Голови Верховної Ради України Леоніда Кравчука на Рівненщині відзначено 340-річчя Берестецької битви.

За село вболівають усі, а пільг не видно

Минулого тижня поблизу села Чубинське Бориспільського району затісно було від тракторів, комбайнів, сівалок, борін, млинів, круподерень, корів, свиней, гусей, пірамід з напитків та наїдків. Незважаючи на тридцятип'ятиградусну спеку, на традиційну щорічну виставку-ярмарок з'їжджалися з усіх усюд. Хтось вирішив просто себе показати, хтось — віднайти партнерів по агробізнесу, хтось — відгукнувся за звичкою на заклики Мінагропрому забезпечити належним чином відвідуваність заходу. Але факт: свою продукцію на «Агро-99» представляли 338 вітчизняних та 57 іноземних підприємств.

(Закінчення на 16-й стор.).

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Парламентська хроніка

Годі обіцяти, час реально планувати

Ранкове і денне засідання 15 червня

Якщо виголошені вранці заяви та запити від окремих народних депутатів стосувалися різноманітних проблем сьогодення, то такі заяви від парламентських груп і фракцій звелися до двох проблем. Представники, як правило, ліві частини парламенту наголошували на правовому «беспределе» в ході кампанії з виборів Президента. А представники правих фракцій обурювалися проведенням у стінах Верховної Ради нещодавньої конференції парламентаріїв України, Росії, Білорусі і Югославії.

(Закінчення на 2-й стор.).

Ночі не буде...

6

У номер

Новий президент — за нинішній курс

Учора в Братиславі відбулася інавгурація новообраного президента країни Рудольфа Шустера. Він заявив, що Словаччина й надалі сповідуватиме нинішній курс на інтеграцію до європейських та євроатлантичних структур. Глава Словаччини висловив сподівання, що задля досягнення цієї мети плідно працюватимуть усі словацькі політичні сили.

У братиславських урочистостях взяв участь Президент України Леонід Кучма.

Палата № 6 для капітана Морозова

13

Врожай-99

Подайте на жнива. Пального...

Понад 10 млн. гектарів ранніх зернових дозріває на полях України. Це — без гречки, проса і кукурудзи. Для вчасного збирання врожаю господарствам потрібно 1,4 млн. тонн дизельного палива та 800 тис. тонн бензину, повідомив міністр АПК Борис Супіханов.

1,5 тис. тонн "горючки" централізовано надійшло до Криму. Певну напругу на ринку пального створюють підприємницькі структури, що зайняли вичікувальну позицію.

○ Учора, приблизно о першій годині дня, стався потужний вибух у готелі «Спорт», що біля стадіону «Олімпійський» у Києві. Пошкоджено два перші поверхи, є постраждалі. Одна з версій — вибух газового балона. Триває слідство.

○ У непрацюючої мешканки с. Новоолександрівка Запорізької області вилучено 45 кг макової соломки.

P.S.

У номер

✔ Вільнюс

Як постійний спостерігач

Міністр закордонних справ України Борис Тарасюк у Литві бере участь у 8-му засіданні Ради держав Балтійського моря (РДБМ) на рівні глав зовнішньополітичних відомств. Це перше засідання РДБМ, в якому Україна бере участь як постійний спостерігач. Аналогічний статус мають Велика Британія, Франція і США.

Раду держав Балтійського моря створено 1992 року. Її члени — 11 держав регіону Балтійського моря і Європейська комісія. Останні п'ять років Україна виявляла зацікавленість до участі в роботі РДБМ. У своїй діяльності Рада приділяє особливу увагу розв'язанню економічних проблем, соціальному розвиткові регіону в контексті інтеграційних процесів, зокрема — підготовці низки її членів до отримання повноправного членства у Євроралі.

Після прибуття до Вільнюса Борис Тарасюк зустрівся з Президентом Литви Валдасом Адамкусом. А чергову зустріч Леоніда Кучми і Валдаса Адамкуса заплановано на кінець червня в Ризі.

✔ Київ

Слово за політиками

Миротворчий український контингент готовий до операцій у Косово. Про це заявив на брифінгу в Міноборони заступник начальника Генерального штабу Збройних сил України з питань військового співробітництва, заступник голови Національного комітету України з питань роззброєння Микола Дзюбак. За його словами, український контингент нараховує майже 1400 осіб і в його складі військовий шпиталь, окрема рота солдатів, вертольотний загін, понтонний залізничний батальйон, а також українська частина українопольського батальйону.

Міноборони лише попередньо планує відправлення військ до Косово, бо для реалізації цієї операції необхідно насамперед політичне рішення — Ради Безпеки ООН або ОБРЄ і, відповідно, Президента України та Верховної Ради України.

✔ Ужгород

Природним катаклізмам — спільний опір

В Ужгороді відбулося спільне виїзне засідання Комітету ВР України з питань екологічної політики, природокористування і ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи та Комітету Національної Ради Словацької Республіки з питань довкілля і охорони природи. Його учасники обговорили проблеми водного та лісового господарства у зв'язку з паводками на території України і Словаччини, домовилися про взаємодопомогу на випадок виникнення надзвичайних ситуацій у прикордонних регіонах.

Серед першочергових спільних дій — створення умов для зниження рівня повеней, будівництво на гірських річках Закарпаття малих гідроелектростанцій, відкриття в Ужгороді Міжнародного центру запобігання й оповіщення про виникнення надзвичайних ситуацій у басейні Дунаю.

Передбачено подібне співробітництво ще з двома сусідніми державами — Угорщиною та Румунією, які також потерпають від природних катаклізмів.

✔ Чернігів

«Фальшиві» стегенця

Більш як три тисячі тонн мороженого м'яса птиці виробництва США загальною вартістю понад п'ять мільйонів гривень ввезено за підробними документами в Україну однією з комерційних фірм.

У результаті здійснення оперативно-розшукових заходів спецпідрозділом боротьби з корупцією та організованою злочинністю УСБУ в Чернігівській області вантаж затримано і порушено кримінальну справу.

✔ Фотофакт

До 8 липня ц. р. триватиме відправка призовників на строкову військову службу до Збройних сил України.

***На знімку:** сержант Дмитро Китаєв з новобранцями на Київському обласному призовному пункті.*

Фото Володимира СТРУМКОВСЬКОГО (ДІНАУ).

Годі обіцяти, час реально планувати

Ранкове і денне засідання 15 червня

Парламентська хроніка

(Початок на 1-й стор.).

Як і планувалося, парламент приступив до розгляду бюджетної резолюції на 2000 рік. Доповідач, голова Комітету з питань бюджету Юлія Тимошенко наголосила, що бюджет наступного року має формуватися на засадах об'єктивності, збалансованих потреб соціальної сфери з можливостями бюджету і зменшення податкового тиску. Коментуючи один з цих принципів, Юлія Володимирівна зауважила, що на соціальні потреби, передбачені нашим законодавством, потрібно щонайменше 42 млрд. гривень, а, за попередніми прогнозами уряду, доходна частина бюджету-2000 передбачається у розмірі 32 млрд. 316 млн. гривень (тобто менше, ніж мали). Скажімо, межа малозабезпеченості за чинним законодавством має становити 90,7 гривні і такою самою, відповідно до чинного законодавства, має бути і мінімальна пенсія. Але, як зауважила доповідач, за нинішньої соціальної політики та нинішнього кадрового потенціалу, який має цю політику забезпечувати, ці цифри для нас нереальні. Тому вона пропонує скласти такий бюджет, який дав би змогу поступово доводити до 90,7 гривні межу малозабезпеченості. Мінімальну пенсію в 2000 році виплачувати в межах 55 гривень, а мінімальну зарплату 74 гривні. Але й це буде реально, тільки якщо подбати про додаткові ресурси поповнення бюджету. Юлія Тимошенко вбачає такі додаткові ресурси в ефективнішому управлінні державною власністю, консолідації усіх можливих позабюджетних надходжень, скороченні пільг в імпорті товарів, у наведенні порядку з поверненням боргів господарчими структурами, які мали гарантії уряду, а також припиненні розгулу контрабанди в державі.

Юлія Тимошенко пропонує приймати бездефіцитний бюджет, вдатися до нормативного врегулювання доходної частини програмного планування (ставити мету і під неї виділяти фінанси), збільшити перерозподіл надходжень на користь місцевих бюджетів тощо. Як відомо, окрім запропонованого профільним комітетом проекту бюджетної резолюції, існує ще два проекти, подані від фракції КПУ та народним депутатом Валерієм Асадчевим. Юлія Тимошенко заявила, що принципових розбіжностей в проектах вона не бачить.

Однак на денному засіданні після тривалої дискусії парламент не прийняв жодного із запропонованих проектів бюджетної резолюції —вирішили відправити їх на повторне перше читання, доручивши профільному комітету врахувати найцінніші пропозиції з тим, щоб не пізніше четверга знову винести його на розгляд сесії.

Анатолій БЕНЬ.

Радикальні висновки поспішні

Перед президентськими виборами у Верховній Раді може бути все

Запитання до заступника голови парламенту Віктора Медведчука передусім торкалися проведеної 10-11 червня міжпарламентської конференції «Білорусь, Росія, Україна: досвід і проблеми інтеграції». Чи не було прийнято рішення про її проведення у стінах парламенту з порушенням Регламенту? Чи мали право учасники форуму, в тому числі й керівництво українського парламенту, заявляти про відновлення Союзу? Чи поділяє заступник голови парламенту думку Олександра Ткаченка, що міністр закордонних справ Борис Тарасюк за критику міжпарламентської конференції має піти у відставку? І нарешті, на які кошти було проведено цей захід?

Віктор Медведчук заперечив усі сенсаційні припущення журналістів і наголосив, що на конференції йшлося лише про економічну інтеграцію трьох держав, про співробітництво між незалежними державами із збереженням їх суверенітету. Жодних заяв про необхідність відновлення Радянського Союзу з боку голови українського парламенту не було. А співпраця між суверенними державами, зближення законодавчих баз, на думку В. Медведчука, лише додадуть користі кожній із сторін.

Заступник голови парламенту звернув увагу на те, що Голова ВР за Конституцією має повноваження організовувати заходи такого роду. Але рішення про проведення нинішньої конференції приймав не Олександр Ткаченко, а Міжпарламентська асамблея країн СНД.

Питання про відставку Бориса Тарасюка — це його особиста справа, або, згідно з Конституцією, питання відповідальності Кабінету Міністрів, — зазначив В. Медведчук. На його погляд, міністрові закордонних справ не варто було так «радикально» висловлюватися з приводу конференції.

На проведення міжпарламентської конференції з державної казни, запевнив В. Медведчук, не було витрачено жодної копійки. Гроші, за його словами, залучали від «зацікавлених підприємницьких структур».

Коментуючи винесені нинішнього сесійного тижня законопроекти, зокрема, про відновлення недоторканності депутатів місцевих рад, про ратифікацію Європейської хартії регіональних мов та інші, заступник Голови ВР не став прогнозувати результат. «Перед президентськими виборами у Верховній Раді може бути все» — вважає він.

Юліана ШЕВЧУК.

Пам'яті Віктора Андрійовича Дрозда

14 червня 1999 року на 58-му році раптово пішов з життя Віктор Андрійович Дрозд, радник Голови Верховної Ради України.

У робочий час підступно зупинилося серце, переповнене палкою любов'ю до людей, щирим співчуттям скривдженим та непримиренністю до кривдників. У нашій пам'яті його постать назавжди уособлюватиме образ одного з найстійкіших політичних борців, чиї переконання викристалізувалися і відшліфувалися у складному вирі життя. В стіни вузу він прийшов зрілим: після роботи бригадиром у колгоспі і комсомольським ватажком, добросовісної служби у повітряно-десантних військах.

Після закінчення у 1969 році Київського держуніверситету ім. Т. Шевченка працював кореспондентом у газетах «Сільські вісті» та «Радянська Україна», редактором часопису «Трибуна лектора». Його журналістський талант і високі моральні якості яскраво проявилися під час роботи у газеті «Правда».

У роки становлення української державності в газетах «Голос України», «Товариш» і «Комуніст» з'явилися аналітичні статті В. А. Дрозда, присвячені найпекучішим проблемам пострадянської країни, аналізу її політичного спектра. Палка душа В. А. Дрозда висвічувала читачам дорогу до правди. Вона назавжди залишатиметься яскравим маяком істини.

Минулого літа він став радником Голови Верховної Ради України. За головну мету життя поставив конструювання законодавчих дій для подолання соціально-економічної кризи, створення Програми відродження України. Не встиг. Доля розпорядилася так, що його кришталеві помисли здійснять люди, і це стане йому найкращим пам'ятником.

Висловлюємо щире співчуття рідним і близьким Віктора Андрійовича Дрозда. Гіркий біль від втрати ще довго не вгамується в серцях всіх, хто його знав, мав радість працювати поруч і поділяти його думки. Пам'ять про його світлу душу і палке серце назавжди з нами.

ТКАЧЕНКО О. М., МАРТИНЮК А. І., МЕДВЕДЧУК В. В., КИРИЧЕНКО Б. Й., ГОРЬОВИЙ Л. Є., ТКАЧУК В. Г., МОРОЗ О. О., СИМОНЕНКО П. М., КРЮЧКОВ Г. К., ГУРЕНКО С. І., ГРАЧ Л. І., ЛУБЧЕНКО І. Ф., СПОДАРЕНКО І. В., ПОБІГАЙ О. Г., КОВТУН В. К., ПАБАТ В. О., ЧЕРНИШОВ Л. Й.

Колектив працівників апарату Верховної Ради України з глибоким сумом сповіщає, що 14 червня 1999 року на 58-му році життя раптово помер радник Голови Верховної Ради України

Дрозд Віктор Андрійович,

і висловлює щире співчуття рідним і близьким покійного.

«Не можна управляти з простягнутою рукою...»

Полтавщина була донором, а тепер – на дотації

Самоврядування: проблеми становлення

Рік тому 45-річний Олександр Полієвець очолив Полтавську обласну раду. До того працював заступником голови облдержадміністрації, а ще раніше — на керівних посадах у системі споживчої кооперації. Одружений. Син — школяр, донька закінчує університет. Ще навчаючись в інституті, активно займався спортом. Має звання кандидата у майстри спорту з легкої атлетики. Можливо, саме цей вид спорту, який чи не найбільше потребує бійцівських якостей, і сформував його характер лідера.

— Олександре Васильовичу, через рік після березневих виборів обласна рада сесійно завершила бюджетний процес-99. Як ви його оцінюєте?

— Бюджет формувався не знизу, а навпаки — «спускався» зі столиці, що є грубим порушенням Основного Закону. Іншими словами, фактично йдеться про перерозподіл коштів. За умов, коли кожному хочеться, щоб йому дістався якомога більший шматок. Саме тому всі питання детально обговорювались у комісіях і саме там точились основні суперечки. Зрештою, сесія затвердила бюджет області, хоч він задовольняє потреби у видатках ледве наполовину.

— Ситуація парадоксальна: упродовж останніх років Полтавщина була донором (одна з небагатьох у країні), а з нинішнього року її силоміць «перевели» до числа дотаційних.

— Так, саме перевели. Області зменшено нормативи відрахувань від загальнодержавних податків і зборів від податку на прибуток з підприємств загальнодержавної власності з 70 до 50 відсотків, податку на прибуток з підприємств комунальної власності — зі 100 до 50, прибуткового податку з громадян — до 50 відсотків, акцизний збір з вітчизняних товарів — з 20 до 10 відсотків. Відтак нас штучно перетворили з подавача на прохача. Формування районних та сільських бюджетів, через звільнення сільгоспвиробників від сплати фіксованого податку, відбулося за рахунок значної донорської підтримки міст обласного підпорядкування: Полтави, Кременчука, Комсомольська, Лубен, Миргорода, які самі потерпають від безгрошів'я. А це викликає там зрозуміле невдоволення і населення, і владних структур. Характерно, що в своєму неприйнятті такого підходу за принципом візьми—віддай територіальні громади починають виступати єдиним фронтом. У цьому плані промовистий приклад щодо ситуації довкола перерозподілу нафтогазового комплексу, який для області є пріоритетним і за яким ми — лідери галузі.

— Створюється враження, що тут регіон просто «кинули».

— Так, і хіба тільки нас? З одного боку, це наче й добре, що ми маємо потужний нафтогазовий комплекс. Та фактично це обертається для нас здебільшого неприємностями. Бо доводиться враховувати .гроші, які мають бути, але яких не бачимо. Кошти з цієї галузі (мільйонні!) надходять до Києва, а звідти практично не повертаються, хіба що копійчаною дещицею. Що зовсім не покриває витрат на експлуатацію наших надр і землі. Тому депутати на останній сесії поставили питання перед Кабінетом Міністрів про повернення права юридичної особи підприємствам ГПУ «Полтавагазвидобування» та НГВУ «Полтаванафтогаз», а також іншим, які мають захищати інтереси регіону.

— Серед вузлових питань — кошти на утримання місцевого самоврядування. Де їх вишукувати?

— Відповідно до ст.143 Конституції України та ст.67 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» держава фінансує у повному обсязі здійснення органами місцевого самоврядування переданих нею повноважень органів виконавчої влади. Однак належних для цього асигнувань державним бюджетом області не виділено. Доведено хіба що контрольні цифри в розмірі 3,6 млн. гривень. Але вони поки ще «паперові», а якщо й матеріалізуються, то будуть менші від фактично використаних торік майже на 10 мільйонів. І тому не зрозуміло, як сільські, селищні, міські ради здійснюватимуть делеговані їм державою повноваження. Відтак порушення конституційних вимог щодо порядку фінансування органів місцевого самоврядування підриває також авторитет рад, уповільнює їх становлення.

Тож будьмо відвертими до кінця: викликають сумніви і джерела надходження коштів з державного бюджету. Бо переважно це відрахування від доходів нафтогазового комплексу, де дебіторська заборгованість за відпущений газ становить один мільярд 53 мільйони гривень згідно з даними першого кварталу. Досі не відпрацьовано механізм отримання субвенції на суму 225 мільйонів гривень для здійснення розрахунків за енергоресурси, спожиті бюджетними установами, які фінансуються з місцевих бюджетів. Те саме — для розрахунків з постачальниками енергоресурсів за субсидіями та пільгами населенню. Стосується це і субвенції на освіту на суму 11,3 мільйона гривень.

Зрозуміло, що прийняття бюджету — акт зовсім не формальний. До плановобюджетної комісії надійшло більше ста різних пропозицій, заяв і прохань про виділення коштів. Чимало їх було адресовано також галузевим комісіям з питань освіти, охорони здоров'я, соціального захисту населення, будівництва. Якби їх усі врахувати, то не вистачило б і двох нинішніх бюджетів.

Ми намагалися закласти в нього принципи загалом перспективні. Це стосується можливостей підприємств, організацій та установ, які розташовані на територіях рад, мобілізації їх резервів. Організації комунальних господарств при місцевих радах, ведення ними дозволеної законом господарської діяльності, в тому числі й на землі, важливим джерелом поповнення бюджетів стануть і місцеві податки та збори.

І наріжним каменем тут є питання власності територіальних громад — комунальної, спільної на рівні районів і областей, а також створення механізму управління нею.

— Та виникає спротив облдержадміністрації, а з подачі її голови — обласного прокурора...

— Це наслідок зволікання із прийняттям поправок до законів про місцеве самоврядування, про власність щодо управління обласним, районним майном спільної власності територіальних громад. Воно завдає відчутної шкоди місцевому самоврядуванню, ускладнює виконання ним своїх повноважень. А місцева виконавча влада, використовуючи неусунені суперечності законодавства з цих питань, подекoли й власні амбіції, робить усе, аби заблокувати діяльність районних і обласних рад з управління майном. Конфліктна ситуація щодо реалізації обласною радою своїх рішень з управління майном виникла і в нашій області. Справа дійшла до суду. Розглядалася вона в Київському районному суді Полтави, який підтвердив правильність дій обласної ради.

— Що ви можете сказати про практику співпраці рад різних рівнів? Чи не виникають тут проблеми, непорозуміння, які шкодять справі?

— Ми не диктуємо, а співпрацюємо і поки що знаходимо спільну мову з усіх вузлових питань. Хоча дехто сьогодні починає говорити про доцільність творення владної вертикалі. На мою думку, це питання дискусійне. На часі інше — створення виконавчих органів у радах. І я переконаний, що рано чи пізно саме так і буде. Бо не можна управляти з простягнутою рукою прохача. Як і бути самостійним із порожніми кишенями.

Вів розмову
Григорій ГРИНЬ.

Нове покоління вибирає...

Учениця київського ліцею провела серед своїх ровесників соціологічне опитування про їхні погляди на майбутнє

З початком «президентських перегонів» зростає політична активність суспільства і, звичайно, збільшується кількість соціологічних опитувань. З одного боку, претендентам на найвищий пост цікава думка так званого «електорату», бо ж треба знати, що обіцяти виборцям. З другого — з допомогою опублікування результатів опитувань і всіляких рейтингів, часто доволі сумнівної достовірності, робляться спроби маніпуляції громадською думкою. В обох випадках для фахівців становить інтерес думка лише тієї частини народу, яка досягла повноліття і здатна вплинути на результати майбутніх виборів.

Сьогодні є, щонайменше, одна група громадян нашої країни, думкою яких про напрями розвитку суспільства фактично нехтують: підлітки не мають права брати участь у виборах. Але ж бо це не означає, що вони не мають власної думки. Заперечуючи поширену думку про аполітичність сучасної молоді, учениця київського ліцею «Наукова зміна» Катя Найдьонова провела серед своїх ровесників соціологічне опитування, в якому 134 підлітки віком 14—17 років відповідають на запитання про свої погляди на майбутнє нашої країни. Вашій увазі пропонуються результати цього дослідження.

1. Чи брали б ви участь у виборах, якби мали таку можливість?

Так — 92%, ні — 3%, не знаю — 5%.

2. Яким, на вашу думку, має бути Президент?

а) стать: чоловіча — 63%, жіноча — 14%.

б) вік: 25—35 років — 0%, 35—45 — 51%, 45—55 — 38% і 55—65 — 7%.

в) фахова приналежність: економіст — 52%, правник —28%, соціолог — 10%, фінансист — 7%.

г) політична орієнтація: комуніст — 2%, соціаліст — 2%, соціал-демократ — 45%, демократ — 7%, ліберал — 19%, націоналіст — 10%.

У всіх позиціях сума голосів менше ста відсотків, бо для решти опитаних цей показник не має значення.

3. Хто з політичних лідерів, на вашу думку, гідний стати Президентом України?

Ніхто — 34%, Л. Кучма — 9%, Ю. Балашов — 7%, Л. Кравчук, Є. Марчук, О. Мороз і В. Пустовойтенко — по 4%, не визначилися — 19%, Г. Удовенко, Н. Вітренко, В. Лановий, Г. Омельченко, В. Ющенко, Л. Лук'яненко, Л. Черновецький — по одному-два голоси.

Дехто з респондентів замість конкретного прізвища писав не менш конкретні побажання: «опозиція комуністам», «не лівий», «наймолодший», «не Кучма і Лазаренко» тощо. Результати досить тривожні для нині діючих політиків — більша половина опитаних їм не вірить. Найкрасномовнішою і такою, що передає думку більшості, як мені здається, є відповідь одного із опитуваних: «Усі вони...». На місці претендентів я замислився б.

Наступний блок запитань щодо проблем, які доведеться розв'язувати тому, хто переможе на виборах.

4. В яких галузях найбільше потрібні реформи?

Промисловість — 63%, економіка — 68%, наука — 3%, соціальна сфера — 17%, сільське господарство — 12%, судочинство — 25%, медицина — 15%, військова сфера — 44%, законодавство — 63%.

Багато з опитуваних називали кілька галузей, тому загальна кількість відсотків більше ста.

5. Чи бачите ви вихід із сучасного стану справ у нашій державі? Який?

Зміна керівництва держави — 14%, зменшення податків — 6%, радикальна економічна реформа — 21%, підтримка вітчизняного виробника — 7%, решта — не визначилися.

6. Що, на вашу думку, найбільше заважає розвиткові України?

Корупція — 42%, недосконалість законодавства — 11%, система оподаткування — 10%, непослідовність у проведенні реформ — 9%, відсутність єдності в керівництві держави — 17%.

7. Досвід якої країни можна використати для поліпшення економічного становища в нашій країні?

Німеччини — 22%, Польщі — 20%, США — 19%, Великої Британії — 14%, Франції — 9%, Росії — 0%.

8. Як зміниться стан справ в Україні за наступні п'ять років?

Погіршиться — 8%, не зміниться — 36%, поліпшиться —56%.

Як ви могли переконатися, нове покоління дивиться в майбутнє з неабияким оптимізмом, і цікавлять його не тільки комп'ютерні ігри, і вибирає воно не тільки «Pepsi». Авторка цього опитування так визначила його мету:

— Нині нам лише 14—17 років, але ми маємо власний погляд на життя. На жаль, ми не можемо брати участі у виборах Президента України, але ж нам жити в третьому тисячолітті. За нас вибирають наше майбутня. Ми можемо вплинути на вибір дорослих, зробивши власний. Можливо, це опитування допоможе з'ясувати політичні погляди підлітків і допоможе з'ясувати потреби оновленого суспільства.

На мій погляд, коментарі тут зайві.

Олег ДЕНИСОВ.

На перегонах претендентів – тайм-аут

Відкриваючи прес-конференцію, голова Центрвиборчкому Михайло Рябець сказав похвальне слово на адресу нашої демократії. Де, в якій країні виявили б бажання стати її президентом аж 32 претенденти. Сказано це було, зрозуміло, з певною долею іронії. Але факт залишається фактом: документи до ЦВК надходили буквально до останньої хвилини терміну завершення висування претендентів. З 13 червня висування припинилося. 32 подання такі: 14 претендентів від політичних партій, 17 — від зборів виборців, та 1 — від виборчого блоку. Зареєстровано вже 18 претендентів, відмовлено 7 особам. 4 з них подали документи повторно. Та перебувають на розгляді ще 7 осіб. Серед претендентів — 18 народних депутатів. Найстаршому 65 років — це Геннадій Удовенко, наймолодшому — Геннадію Балашову — 36 років. Із зареєстрованих — 14 киян. Згідно з Законом «Про вибори Президента» ЦВК має розглянути на п'ятий день, тобто наступного четверга, всі подання. Вчора надійшли перші підписні листи. Довіреною особою Президента Л. Кучми до ЦВК передано 846 папок з підписами виборців. За попередньою інформацією, це 1 млн. 889 підписів. Днями надійдуть підписні листи від довіреної особи Петра Симоненка.

Хоча на перегонах претендентів тайм-аут, у ЦВК, можна сказати, справжні жнива. На черзі підрахунок і перевірка підписних листів.

Анатолій КАРАСЬ.

99 Вибори

✔ Ужгород

Закарпатці мають інтерес

Найвелелюднішою під час поїздки на Закарпаття голови Соцпартії Олександра Мороза, претендента на кандидата в Президенти, була його зустріч з виборцями Ужгорода. У районному будинку культури зібралися приблизно 800 чоловік. І хоча початок зустрічі затримався на півгодини, ніхто не розходився.

Під час зустрічі, що тривала протягом години, Олександр Мороз відповів на найрізноманітніші запитання присутніх, у тому числі і стосовно відносин України з іншими державами. Адже Закарпаття межує із чотирма державами і є в цьому аспекті унікальною областю.

✔ Дніпропетровськ

На кому горить шапка?

Серед ночі у Дніпропетровську запалав вогнем третій поверх адміністративного будинку СПТУ № 63 — той, де розмістилися кабінети тутешньої обласної організації Соцпартії України. Але спочатку туди проник невідомий, який попередньо силою зв'язав старенького сторожа. Заткнувши йому рота ганчіркою.

— Я тільки знайду одну річ і з миром піду геть, — пообіцяв грізний нічний гість. І шукав понад годину. Вочевидь, сплутавши громадську приймальню з робочою приймальнею обкому Соцпартії, так, мабуть, і не знайшов того, що шукав. Голова обкому соціалістів Віктор Березка ні на йоту не сумнівається, що шукав підготовлені до відправлення в Київ підписні листи на підтримку претендента на кандидата у Президенти Олександра Мороза. Отож зловмисник нарешті просто підпалив апартаменти. Сподіваючись, що вогонь знищить не знайдені папери. Але хоч пожежу погасили лише під ранок, туди, де справді були сховані підписні листи, вона не дісталася.

✔ Кривий Ріг

Тут під'їхав «воронок»...

Зате слідом сталася ще одна «пригода». Уже у Кривому Розі. У центрі цього міста поблизу однієї з зупинок швидкісного трамвая троє активістів Соцпартії поставили столик і збирали підписи на підтримку Олександра Мороза. Маючи на це дозвіл і всі відповідні документи. А криворіжці, треба сказати, несподівано для багатьох виявляють неабияку прихильність до Олександра Олександровича. У такий спосіб, тобто на вулицях і в інших людних місцях, тут за нього підписалися уже більш як п'ятнадцять тисяч громадян.

То до згаданого столика, де за старшу була Олена Стиляс, раптом підійшов наряд міліції. І наказав негайно «згортатися», щоб і сліду не залишилося. Ясно, що з охоронцями правопорядку не погодилися. На якій, мовляв, підставі? У нас же все законно! Тоді несподівано під'їхав «воронок», і міліціонери силоміць затримали двох чоловіків, котрі допомагали Олені Олегівні. Разом з усіма паперами.

Лише увечері представник міськкому соціалістів Сергій Іванченко зустрівся з начальником Дзержинського райвідділу управління внутрішніх справ Анатолієм Симоньком. Той мусив визнати, що правоохоронці самі вчинили протиправні дії. І цей свій діалог з міліцейським начальником соціалісти записали і на диктофон, і навіть на відеокасету. З надією, що в Україні знайдеться кому відстоювати справжню демократію.

Прем'єра в «Романсі»

Київському циганському театрові «Романс» щойно виповнилося п'ять років. На ознаменування цієї дати театр випустив прем'єру за мотивами пушкінських «Циган».

Художній керівник театру «Романс» Ігор Крикунов та актор Ігор Славинський у новій виставі.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Проблеми реформування правосуддя в Україні

До проблеми реформування судової системи в Україні нашу увагу привернули численні звернення громадян, що надходять до Комітету з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин, в яких ідеться не лише про недоліки в роботі окремих судів та суддів, а й висловлюються пропозиції щодо вдосконалення чинної судової системи.

Не є таємницею те, що окремими судами допускається зволікання з розглядом судових справ, у деяких випадках простежується формалізм у розгляді справ, існують певні проблеми з виконанням судових рішень. Така ситуація зумовлюється головним чином незабезпеченням найнагальніших потреб для функціонування судів. Звичайним явищем для районних судів стала навіть відсутність необхідних бланків форм діловодства (вироків, рішень, повісток), паперу, конвертів, олівців, стрічок для друкарських машинок. Дуже часто виникають ситуації, коли суди не мають коштів на те, щоб викликати в судове засідання учасників процесу та свідків, відшкодувати потерпілим та свідкам витрати за явку до суду, оплатити судову експертизу та участь адвокатів за призначенням, відправити справу на розгляд суду касаційної інстанції. Непоодинокі факти, коли у зв'язку із значною заборгованістю за охорону будинків судів підрозділи Державної служби охорони МВС України розривають угоди і припиняють охорону судів, відповідні служби відключають електроенергію, телефонний зв'язок, припиняють надання комунальних послуг. Практично половина будинків судів не відповідає вимогам судочинства або, більш того, перебуває в аварійному стані.

Наведене свідчить про критичну ситуацію з фінансуванням судів, що може призвести до призупинення здійснення правосуддя в Україні та інших непередбачуваних наслідків. Певною мірою в ситуації, що склалася, є провина законодавців, оскільки саме закон про державний бюджет України визначає розміри бюджетних видатків на функціонування судової влади. Можна констатувати, що фінансування судів вкрай незадовільне. В Україні функціонують 800 судів районного (міського) та обласного рівнів. На їх утримання в 1999 році державним бюджетом передбачено лише 85 млн. грн., що становить усього третину суми коштів, необхідних для нормального функціонування судів та діяльності суддів України. Слід також зазначити, що суди практично не отримують коштів, які виділяються за іншими статтями видатків: капітальне будівництво, реконструкція, комп'ютеризація тощо. З резервного фонду Кабінету Міністрів судова влада отримала гроші лише одного разу — для забезпечення фінансування судового розгляду кримінальної справи за обвинуваченням А. Оноприєнка.

Тому, визначаючи пріоритетні моменти реформування судової влади, ми повинні усвідомлювати, що спочатку має бути виправлене становище з фінансуванням судів, забезпечено захист з боку держави суддів та членів їхніх сімей від протиправних посягань, а лише потім мають бути спрямовані зусилля на кардинальне реформування судової влади та може йти мова про підвищення відповідальності суддів за якість їхньої роботи.

Одним із шляхів законодавчого вирішення порушеної проблеми може бути прийняття законопроектів, якими передбачено відрахування на утримання судів певної частини державного мита за справами, розглянутими судами загальної юрисдикції, перерахування частини надходжень від реалізації конфіскованого майна, від сум застави та сум штрафів за справами, розглянутими судами загальної юрисдикції, тощо.

Очевидно, що розмір бюджетних асигнувань на утримання судів має бути істотно збільшений, хоча б до рівня мінімальних потреб для здійснення судами своїх функцій. При цьому слід виходити з того, що ці асигнування повинні охоплювати не лише заробітну плату суддів, а й створення належних умов для відправлення правосуддя. В найближчі роки забезпечення належного функціонування судів має стати пріоритетним напрямом бюджетної політики держави порівняно з фінансуванням інших органів державної влади.

Питання державної охорони судів та суддів загалом урегульовані законодавством, зокрема, відповідними положеннями законів «Про державний захист працівників суду та правоохоронних органів», «Про міліцію» тощо. Однак схоже, що зазначених норм недостатньо для того, щоб забезпечити належний захист суддів, членів їхніх сімей, працівників апаратів судів, осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві. Про це свідчать повідомлення про вбивства суддів, заподіяння їм тяжких тілесних ушкоджень, погрози щодо суддів та членів їхніх сімей.

Положення про обов'язки правоохоронних органів щодо захисту суддів та приміщень судів, забезпечення правопорядку в судових засіданнях потребує певного доопрацювання. Можливо, навіть доцільно повернутись до ідеї створення судової міліції, на яку покладалися б наведені вище функції.

Болючим питанням залишається також виконання судових рішень. Нещодавно Верховною Радою України було прийнято два основоположні закони у цій сфері: «Про державну виконавчу службу» та «Про виконавче провадження». Зазначені закони покликані покращити ситуацію з виконанням рішень судів та інших органів, які підлягають виконанню. Позитивний ефект від створення державної виконавчої служби поки що не дуже помітний, є скарги на дії державних виконавців, пов'язані з затриманням виконання судових рішень. Однак це пояснюється дуже коротким строком функціонування служби і знову ж таки — недостатнім фінансуванням служби. До речі, в 1998 році судові виконавці повернули державі 422 млн. грн. За умови відповідної підтримки державою служби виконання судових рішень ефективність її роботи збільшиться у 3–4 рази. Крім того, створення державної виконавчої служби позбавило необхідності виконання суддями функцій, пов'язаних з виконанням судових рішень, що, в свою чергу, дозволяє вивільнити додатковий час, необхідний для основної діяльності — здійснення правосуддя.

Масштабна судова реформа, якої вимагають положення Конституції, може бути успішно проведена лише після завершення згаданих вище законодавчих та організаційних заходів щодо покращення ситуації з функціонуванням судової влади в Україні. Між тим пункт 12 Перехідних положень Конституції вимагає від нас завершити судову реформу до 28 червня 2001 року. На жаль, реальність зазначеного терміну сумнівна. Лише недавно парламент почав обговорювати контури майбутньої судової системи та конкретно працювати над положеннями нового закону «Про судоустрій». Тільки після прийняття зазначеного закону, а також нових Кримінального та Цивільного кодексів України буде можливо підготувати проекти відповідних процесуальних кодексів. Однак реформа не вичерпується прийняттям нових кодексів чи законів. Необхідно буде здійснити величезну організаційну роботу для реального перетворення існуючих судових установ на нові, створити ті ланки, які в існуючій судовій системі відсутні (наприклад, адміністративні суди, якщо вони будуть передбачені законом), що також потребує часу та коштів.

Внаслідок цього стає очевидною необхідність перегляду п'ятирічного строку, встановленого Конституцією для реформування судової системи. Цей термін потрібно збільшити. Однак бажано підійти до цього питання виважено і прийняти рішення про продовження строку на основі чіткого розрахунку термінів майбутніх законотворчих та організаційно-фінансових заходів.

Під час розробки та втілення в життя нових законів України про судоустрій та з інших питань функціонування судової системи можна буде вжити і певні заходи щодо посилення контролю суспільства за діяльністю суддів. Тут слід підкреслити: судді мають приймати свої рішення незалежно від будь-кого — держава має створити для цього всі необхідні умови. Проте судді не можуть бути незалежними від вимог закону та справедливості, а залежність від цих факторів може забезпечуватися лише певним суспільним контролем за їх діяльністю. Головні напрями посилення такого контролю вже позначені у поданих до парламенту проектах законів про судоустрій — це часткове відродження інституту народних засідателів, передача деяких кримінальних справ на розгляд суду присяжних, підвищення ролі кваліфікаційних комісій суддів і Вищої ради юстиції і, нарешті, певне зменшення обсягу недоторканності суддів, яке вже закріплено статтею 126 Конституції.

Відносини між судами та іншими органами державної влади мають будуватись на основі безумовного виконання судових рішень та забезпечення достойних умов для роботи суддів. Лише у цьому разі можливе покращення якості судочинства та підвищення авторитету судів у населення. Суспільство не може терпіти становище, у якому сьогодні опинилися суди, оскільки відсутність у країні сильної, шанованої громадянами судової влади шкодить правам громадян та свідчить про явну невідповідність нашого державного устрою тим демократичним засадам, які у 1996 році за підтримки народу були закріплені парламентом у Конституції України.

ГЕННАДІЙ УДОВЕНКО,
голова Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин, голова фракції Народного руху України у Верховній Раді України.

Репліка

Хто тут кого усуває?

Інтерфакс-Україна, посилаючись на інформоване джерело в парламенті, розповсюдив цікаву новину. Прихильники одного з претендентів на кандидата в Президенти (сам претендент, як і джерело, звичайно, анонімний) планують усунути від активної політичної діяльності народного депутата, уповноважену особу Л. Кучми Олександра Волкова. Причому для досягнення цієї нехорошої мети вони мають намір «використати всі можливі методи». Не лякайтеся: те, про що ви подумали, належить до неможливих. Пана Волкова «усуватимуть» неприємним, але безкровним методом: «джерело» не виключає, що опозиція може добиватися відставки Генпрокурора, якщо той відмовиться порушити проти О. Волкова «сфабриковану кримінальну справу». Заплутавшись у такому поясненні (кого ж хоче усунути опозиція — Волкова чи Потебенька?), чітко зрозуміла одне: єдиний порятунок для Генпрокурора — щоб справа виявилася несфабрикованою.

Вимушений відхід О. Волкова від політичної активності негативно позначиться на діяльності команди Президента, визнає «джерело» і робить висновок: «Опозиція, схоже, має намір почати війну компроматів, чого багато хто очікував». Між іншим, після вікопомних слів Євгена Кушнарьова про Президента Кучму, який перебуває «в опозиції до влади», й справді «багато хто очікував», коли ж військо «опозиціонера» № 1 розпочне атаку. Дочекалися. Ось вона — «вилазка».

Людмила КОХАНЕЦЬ.

Що життя наше — вибори?

Регіон: політичний спектр

Уже ясно, що бунтівлива «Громада» на своїй батьківщині — тобто на Дніпропетровщині — втрачає останні позиції. Як пишуть тутешні газети, «ера політичного протиборства скінчилася», натомість починається «ера злагоди і міжпартійного примирення». Хоч самі місцеві засоби масової інформації не можуть не помічати, що насправді тепер область стала привабливою для багатьох інших партій, лідери яких порізно, але останнім часом косяками учащають сюди завойовувати вивільнений і ніби «нічий» електорат. Доки осередки, переважно НДП, святкують перемогу, їхні опоненти вочевидь гав не ловлять.

І навряд чи й тим колишнім друкованим трибунам «Громади», які проголосили тепер про своє рішення «ні на чий бік надалі не ставати», вдасться триматися нейтралітету. Нелегко досягнутий тут нинішньою владою спокій уже гучно порушив обласний комітет Соцпартії. Та так, що якщо перед людьми ти чесний, то і не намагайся пересиджувати скандал. Перший секретар обкому цієї партії Віктор Березка на повен голос заявив, що, не розпочавшись, майбутні президентські вибори на Дніпропетровщині уже фальсифікуються. Точніше, потайки готуються умови для їх фальсифікації.

Віктор Васильович, зокрема, стверджує, що під пильним наглядом сьогоднішніх можновладців набагато раніше від передбачених законом термінів на місцях зі «своїх і надійних людей» уже формуються окружні і навіть дільничні комісії. За «відповідними» критеріями добирають їх голів, заступників і секретарів. Себто тих, хто «рахуватиме голоси». Отож всі інші партії, на думку Віктора Березки, потім, у кращому разі навздогін, «зможуть лише «розбавляти» склади комісій, які проводитимуть вибори, а не брати участі в їх створенні». Обласна рада, яка недавнім «шлюбом» із «Громадою» завинила, вважає секретар обкому Соціалістичної партії, й поготів по-вірнопіддански намагатиметься повернути собі прихильність «партії влади». Не сміючи ні в чому їй заперечити.

І щодалі в ліс, то, мовляв, більше дров. За відомостями, якими володіє Березка, в деяких структурах державних і виконавчих органів області підшукують також «комісарів». Аж ніяк не агітаторів, а елементарних «стукачів», котрі мають стежити, чим дихають та за кого збираються голосувати самі і вербувати інших геть усі держслужбовці. Зрозуміло, про що йде мова? А хто не вірить, тому Віктор Васильович каже, що «створюється і тотальна система контролю за настроями та намірами всіх без винятку виборців і на підприємствах, у містах і селах», для яких у теперішніх непростих економічних умовах «ліпше не гнівити владу». Березка, щоправда, завбачливо уточнює, що це «поки що чутки», але ж диму без вогню, як відомо, не буває.

Третій момент, на який звертає увагу громадськості Віктор Березка, такий: практично усім опозиційним партіям на Дніпропетровщині уже нині заважають працювати з людьми. Та так, що майбутні виборці бояться зустрічатися з ватажками деяких партій — лякаючись, ясна річ, недобрих для себе наслідків. Щодо цього у Віктора Васильовича переконливі факти, як там і тут в області залишали в напівпорожніх аудиторіях лідера соціалістів і ймовірного кандидата в Президенти Олександра Мороза. Начебто на комбайновому заводі у Дніпропетровську Олександр Олександрович мав змогу і сам спостерігати, як з приміщень виходили люди і казали, що «була команда поховатися, аби нікого не було видно, поки Мороз на заводі».

Чи треба коментувати, як сприймають у регіоні ці викривальні заяви соціалістів? Березка підкреслює, що йдеться не про дрібниці. А час минає, й перелічені «одкровення» досі ніхто аргументовано тут не спростовує. Не випадково, виходить? А народ, навпаки, не мовчить. Каже, що його життя справді давно перетворено на нечесну і брудну гру. Якою, мовляв, стануть і майбутні вибори Президента. І вже прогнозується подальший перебіг подій словами колись популярної пісні, що й не таке ще буде.

Микола НЕЧИПОРЕНКО.
Дніпропетровськ.

Український хліб і в Росії — голова

Інтерв'ю з Миколою Сухим, депутатом Державної Думи Російської Федерації, членом Аграрної партії Росії

— Пане Сухий, може, почнемо з короткого ознайомлення з біографією? Адже ваше прізвище свідчить, що ви з України.

— Так, я зі Ставищенського району Київської області. Але так склалося життя, що потрапив працювати до Росії. Обіймав ряд державних посад, остання — перший заступник міністра меліорації та водного господарства.

— Яка мета вашого приїзду на батьківщину?

— Аграрна партія Росії делегувала мене на III з'їзд Селянської партії України. Все життя я займаюся проблемами сільського господарства, а тепер додав ще й професійне заняття політикою. В Держдумі працюю над питаннями розвитку аграрного сектора, бюджетними питаннями, а в Аграрній партії Росії відповідаю за взаємодію з братніми партіями країн СНД, зокрема з СелПУ.

— Отже, ви людина добре поінформована. Хотілося, щоб ви відповіли на запитання, яке пересічний українець не може зрозуміти. На офіційному рівні і в Росії, і в Україні багато говорять про зміцнення добросусідських зв'язків між нашими державами. Особливо в економіці. Разом з тим Росія завозить цукор аж із Аргентини, а не купує його в сусідів. І таких прикладів можна навести чимало. На словах — одне, на ділі — інше.

— Насамперед треба казати про причини, що гальмують наші взаємовідносини. Особливо міждержавні. Та сама проблема цукру. Зауважу, це природно, що українці хочуть знати, чому Російська Федерація не закуповує цукор в Україні, а везе його з-за океану. Ми з задоволенням брали б український цукор, але нині створено багато штучних перепон. Отож виходить, що товар поряд, а ми вимушені мандрувати за ним аж за тридев'ять земель.

Чому? Основна причина в тому, що з обох боків існують певні політичні сили, які диктують свої правила поведінки на економічному ринку. Політика й економіка тісно переплелися. Поки що виграють противники нашого зближення. Це треба зазначити.

Але життя потребує свого, й нещодавно, як відомо, ратифіковано великий договір між Україною та Росією. Були проблеми з цим в Держдумі, там теж є сили, що протидіють нашій співпраці. Тепер потрібно наповнити договір конкретним змістом. Мається на увазі створення спільного економічного поля, єдиної системи безпеки та всього, що зближувало б наші народи.

— Росія разом з Білоруссю створила союз. Як розвиваються взаємовигідні стосунки між ними, особливо в економіці?

— Візьмемо приклади взаємодії Росії та Білорусі нинішньої весни. В Росії склалася непроста ситуація з сівбою — гостро не вистачало техніки. Білорусь виручила — поставила 80 тисяч своїх тракторів «МТЗ».

— За поставлену техніку Білорусь одержала кошти...

— Ні. Трактори ми взяли в рахунок боргів за газ. У такий спосіб інший білоруський гігант — «МАЗ» 70 відсотків своєї продукції віддає в Росію. Ми теж виробляємо багатотоннажні автомобілі, але в нас нині проблеми на КамАЗі. Для білоруських виробників було створено відповідні умови, і вони виконали завдання вчасно. Всю техніку поставлено в Росію за рахунок білоруських боргів.

— Отже, на міждержавному рівні в україно-російських відносинах багато проблем. Але відомо, що тісно співпрацюють між собою області.

— Звичайно, співробітництво між Україною та Росією не припиняється. Контакти на рівні областей активні й різнобічні. Але треба виходити на міждержавний рівень. Тоді відкриється широка дорога для спільних масштабних програм. Росія зацікавлена в спільній з Україною продовольчій програмі, адже український хліб і в Росії — голова. Тим більше, що сільськогосподарський потенціал України загальновідомий у світі.

Я кажу про основні наші проблеми і в загальному плані. Якщо ще конкретизувати певні аспекти україно-російських взаємовідносин, то, звичайно, важливим для нас є розв'язання питань, пов'язаних з Кримом. Проблеми Криму повністю лягли на плечі України.

— Але в Росії досі є політики, які намагаються постійно нагнітати напруженість у наших міждержавних відносинах. Нещодавно Україну відвідав Костянтин Затулін...

— Затулін не є депутатом Держдуми, він співпрацює з іншими політичними колами. До того ж це великий комерсант. Взагалі ми торкнулися непростих проблем. Щодо мене, то я дотримуюсь точки зору, що наші держави — це щось спільне. У нас велике минуле, а ще більше майбутнє. Київ і Москва — це тисячолітні корені. З української землі прийшли в Росію князі суздальські, псковські, володимирські — росіяни це добре пам'ятають.

— Україна стоїть на порозі президентських виборів.

— Ми в Росії теж перед важливою подією — парламентськими виборами. В нас теж затягнулася криза у взаєминах між гілками влади. Народ нарешті прозрів і вимагає радикальних змін. Ніхто жодним обіцянкам не вірить, тому вибори в нас будуть тяжкі. Йде боротьба не лише між основними політичними силами, й всередині їх.

Та хоч як складалися б події «нагорі», громадянам Росії й України треба підтримувати дух співробітництва і взаєморозуміння. Хочза б тому, що обидві наші держави мають потужний промисловий та сільськогосподарський потенціал. Україна знайде в Росії чудовий ринок для збуту своєї продукції. Тим більше що й вона потребує певних ресурсів Росії.

Віталій АБЛІЦОВ.

ЗАКОН УКРАЇНИ

«Про ратифікацію Конвенції Організації Об'єднаних Націй з морського права 1982 року та Угоди про імплементацію Частини XI Конвенції Організації Об'єднаних Націй з морського права 1982 року

Верховна Рада України **постановляє:**

Конвенцію Організації Об'єднаних Націй з морського права 1982 року та Угоду про імплементацію Частини XI Конвенції Організації Об'єднаних Націй з морського права 1982 року ратифікувати з такими заявами:

1. Україна заявляє, що відповідно до статті 287 Конвенції Організації Об'єднаних Націй з морського права 1982 року вона обирає як головний засіб вирішення спорів щодо тлумачення або застосування цієї Конвенції арбітраж, створений згідно з Додатком VII. Для розгляду спорів щодо тлумачення або застосування Конвенції з питань, пов'язаних з рибопромисловою діяльністю, захистом і збереженням морського середовища, морськими науковими дослідженнями і судноплавством, включаючи забруднення з суден та забруднення скиданням, Україна обирає спеціальний арбітраж, створений згідно з Додатком VIII.

Україна визнає компетенцію, як це передбачено статтею 292 Конвенції, Міжнародного трибуналу з морського права щодо питань, пов'язаних з негайним звільненням з-під арешту суден або звільненням їх екіпажів.

2. Україна відповідно до статті 298 Конвенції заявляє, що вона, якщо інше не передбачено окремими міжнародними договорами України з відповідними державами, не визнає обов'язкових процедур, які ведуть до обов'язкових рішень, для розгляду спорів щодо розмежування морських кордонів, спорів, пов'язаних з історичними затоками, та спорів стосовно військової діяльності.

3. Україна, беручи до уваги статті 309 та 310 Конвенції, заявляє, що вона заперечує проти будь-яких заяв або декларацій, незалежно від того, коли такі заяви або декларації були або можуть бути зроблені, які можуть спричинити недобросовісне тлумачення положень Конвенції або суперечать звичайному значенню термінів у контексті Конвенції, її об'єкта та цілей.

4. Як держава, що знаходиться в географічно несприятливому положенні та має вихід до моря, бідного на живі ресурси, Україна наголошує на необхідності розвитку міжнародного співробітництва щодо експлуатації живих ресурсів економічних зон на основі справедливих та рівноправних угод, які мають забезпечити доступ до рибних ресурсів економічних зон інших регіонів або субрегіонів.

Голова Верховної Ради України О. ТКАЧЕНКО.

м. Київ,
3 червня 1999 року.
№ 728-XIV.

Кордон

Уточнюємо, погоджуємо...

У Маріуполі, за 45 кілометрів від кордону з Росією, працюють державні комісії Росії та України щодо уточнення та погодження ліній державного кордону на Ростово-Луганській і Донецько-Ростовській дільницях. Це вже дев'яте робоче засідання представників міністерств закордонних справ, науковців-картографів, керівників адміністративних органів і спеціалістів із землеустрою. Уточнюються останні деталі перед складанням топографічних карт обох держав.

Заступник голови Донецької облдержадміністрації Анатолій Близнюк, керівник делегації, директор Центрального картографо-геодезичного фонду Російської Федерації Анатолій Левін, глава української делегації посол з особливих доручень МЗС України Юрій Костенко (зліва направо).

Фото Бориса ДЕМБИЦЬКОГО (ДІНАУ).

У номер

✓ Херсон

Йогурт зі знаком якості

Понад сто тонн молока надійшло для переробки на Каланчацький маслозавод з початку року. І значна частина — з приватного сектора, адже в селах району розгорнуто мережу з 13 приймальних пунктів сировини від населення. Значно розширено й асортимент продукції. Особливо популярний серед споживачів йогурт місцевого виробництва: він не поступається зарубіжному.

✓ Чернігів

Буде хата в Єремчуків!

У багатодітній сім'ї з села Орлівки Новгород-Сіверського району трапилося лихо — згоріла хата. Матір десятьох дітей Г. Єремчук звернулася по допомогу до самого Президента. Щойно виділено кошти на придбання будівельних матеріалів. Будинок зводитиме місцеве КСП.

✓ Одеса

Випускник іде в центр зайнятості

Помітно пожвавішав потік юнаків і дівчат до центрів зайнятості, що діють у кожному з районів Одещини. У влаштованих там днів відкритих дверей профконсультанти-психологи приймають випускників середніх загальноосвітніх шкіл, аби допомогти визначитися в їхній подальшій долі. Й багато хто пристає до поради набути фаху на нетривалих, терміном у 3—6 місяців, курсах, що є в 20 містах і райцентрах області. До того ж їх слухачам виплачують стипендію, надають гуртожиток чи компенсують вартість проїзду до місця навчання. Серед пропонованих спеціальностей: слюсар з ремонту автомобілів, секретар-референт, менеджер малого бізнесу, радіотелемеханік, кравець, перукар тощо.

✓ Сімферополь

Тютюн з начинкою

Ми вже повідомляли, що 7 червня під час розбирання паків з тютюном, що прибув із Самарканда, від вибуху гранати РГД-5 отримали серйозні поранення чотири робітниці. Під час старанного огляду всієї партії цього тютюну сапери знайшли і вилучили ще 5 гранат цього типу, одну Ф-1, 6 запалів і обойму з патронами для пістолета Макарова. Постраждалим робітницям надають необхідне лікування.

✓ Фотофакт

Понад десять років за допомогою фітотерапії, рефлексотерапії та квалеотерапії лікує українців професор традиційної китайської медицини Чень По Ви.

Фото Сергія КУЗНЕЦОВА (ДІНАУ).

Ночі не буде — вона переростає у світанок

Один день поруч з Валентиною Матіщук

Вона відома в Черкасах людина. І не тільки тому, що разом із польським співзасновником Єжи Загжиєвським керує СП «Логос». А ще й тому, що на виборах до Верховної Ради з першого ж заходу ледь-ледь не вибила з сідла народного депутата Михайла Сироту. Про оте «ледь-ледь» не жалкувала довго — ще з більшим завзяттям взялася до роботи. «Логос» став лідером серед підприємств, які випускають безалкогольні напої: ні «Росинка», ні «Оболонь» не можуть зрівнятися з черкаською фірмою щодо кількісного асортименту продукції. «Логос» виробляє 16 найменувань газованих напоїв. А ще кетчупи, гірчицю, соуси, майонез. У пані Матіщук хотіли б працювати чимало бажаючих з Черкас і Золотоноші, бо в цієї стрункої, тендітної жінки, високоорганізованого бізнесмена на виробництві порядок і стабільна зарплата. І як це все в неї виходить? Ми домовилися з Валентиною «прожити» разом один день.

Сто проблем зранку

Валентина не любить будильників. Довіряє тільки внутрішньому біогодиннику, який щодня будить о шостій ранку. Якщо збирається в далеке відрядження — раніше, о четвертій-п'ятій.

Сьогодні можна розслабитися, не схоплюватися, мов солдат. Робота буде без виїздів: багато справ зібралося в офісі.

Рівно п'ять хвилин пішло на псевдозарядку, п'ятнадцять — на водні процедури, десять — на приготування сніданку: вівсяної каші з родзинками, фруктами, горіхами. Цей англійський сніданок, з бутербродними варіаціями, подобається всій сім'ї. А ще замість чаю «мамині логосівські напої»: малиновий, смородиновий, лимонний...

Швидко випрасувала Ганнусі-другокласниці вбрання, собі — брючний костюм і ввімкнула телевізор — сигнал, що всій родині пора просинатися.

Першим задзвенів голосок дочки. Роман попередив: сьогодні в ліцеї відбудеться «президентська рада», тож затримається. Між іншим, додав ліцеїст, він ненав'язливо нагадує всім домочадцям, що завтра у нього день народження.

Саме тоді «заспівав» мобільник. Ігор — водій — уже чекав пані Матіщук біля під'їзду.

Сюрпризи навпаки

О 8.45 до кабінету директора «Логоса» зайшла фінансовий директор Олена Дубравіна. Почала із «сюрпризів». Тільки-но завершила перевірку фірми міська податкова інспекція, а сьогодні починає роботу інша — обласна. А ще прийдуть працівники відділу контролю у сфері зовнішньоекономічної діяльності...

На емоції не витрачали часу — марно. Перейшли до справ поточних: розрахунки, платежі, накладні, закупівля сировини. Дубравіна повідомила: «Логосу» пропонують 9 тонн цукру за ціною 1 гривня 12 копійок. Ніби вигідно. Але продавець наполягає лише на готівкових розрахунках. Після ще одного кола обчислень разом дійшли висновку — шкурка вичинки не варта. Бо «накрутки» при обміні на готівку зроблять товар ще дорожчим.

Потім зайшла начальник відділу постачання Ганна Журба.

— Валентино Олексіївно, тільки-но одержали повідомлення з Італії. Новий вид поліетилену, що пропонує фірма-виробник, відповідає усім параметрам. Надсилати замовлення?

— Продовжіть з італійцями контракт...

У цю хвилину зателефонували з торгово-промислової палати. Її президент особисто запрошував «Логос» до участі в обласній весняній виставці продовольчих товарів. «Якщо плата за виставкову площу буде божою, не відмовимося. Ще й продаж продукції організуємо», — відповіла пані Матіщук. І одразу звернулася вже по внутрішньому зв'язку до комерційного директора: «Як з відвантаженням, В'ячеславе Борисовичу?». Гайдаченко відрапортував: «Вода пішла на Херсон, Миколаїв, Одесу. Відвантажили 45 тисяч півторалітрових пляшок!». — «Це мало». — «Але ще не сезон, Валентино Олексіївно!» — «Потрібно, щоб сезон був цілий рік! Запросіть, будь ласка, Ганну Іванівну».

Головний бухгалтер Ганна Чорноус завітала з готовими розрахунками. Підприємець, котрий заборгував «Логосу» кілька тисяч гривень, пропонував розрахуватися прес-формами для виготовлення пет-пляшок. Обмін був би прийнятний, якби боржник дещо не завищив ціну. Це помітила директор, ще раз обрахувавши скільки коштували прес-форми, коли «Логос» купував їх без посередника. Отож операцію довелося відкласти і домовитися про ще одну зустріч із боржником.

Пролунав дзвінок з Києва. Із Союзу промисловців і підприємців повідомили, що керівника «Логоса» включили до складу урядової делегації, яка відвідає Швецію. Перша приємна за день новина — спасибі!

«Ми допомагаємо. А хто допоможе нам?!»

Перед обідом секретар-референт Світлана занесла пошту. В основному офіційне листування, а найбільше —звернень, прохань про спонсорську допомогу. Директори шкіл просили газованої води «Кедина гора» для проведення семінару. Спортсмени — для змагань. Пожежники — для пайків. Лікарня просила виділити гроші, спілка інвалідів і дитсадок — також.

— Що будемо робити, Світлано? Кому допомагати? Насамперед, звичайно, дітям. Передай ці листи фінансовому директору, а до мене, будь ласка, запроси Валерія Васильовича.

Розмова з помічником по торгівлі Валерієм Сторчаком тривала чотири хвилини. Домовилися, крім іншого, укласти з журналом «Бізнес» угоду на цілорічну рекламу і розпочати широку рекламну кампанію в регіонах України. Приблизно стільки ж часу обмінювалися думками з нагальних питань з юристом «Логоса» Любов'ю Дубовик. Трохи більше — з головним технологом Тетяною Гондюл. Після дегустації кількох нових видів майонезу Матіщук «благословила» їх у виробництво.

З приймальні зателефонувала Світлана і нагадала, що зранку з підприємством знайомиться кореспондент черкаської міської газети «Місто». Після розмов зі спеціалістами і робітниками в неї є кілька запитань до директора...

Розмова з журналісткою Тетяною Шолоховою наближалася до кінця, коли секретарка з'єднала Валентину Олексіївну з начальником виробництва «Логоса» у Золотоноші. Олександр Згіблов доповів: видувні машини, «передисловані» з Черкас, встановлено в цеху з випередженням графіка. Чекаємо на оцінку пані Матіщук.

Довелося забути про «невиїзні» вранішні плани і вирушити на Золотоношу. Як часто буває, пообідали з Ігорем на ходу кількома бутербродами і логосівською крем-содою. Дорогою купили букет гвоздик — є нагода привітати головного інженера виробництва Олександра Арістова з днем народження не по телефону, а навіч.

...Вже вдруге телефонував із Києва представник американської інвестиційної компанії Влад Бухман. Ця організація має серйозні наміри щодо співпраці з «Логосом». Американці побували на всіх виробництвах фірми і залишилися дуже задоволеними. Планували продовжувати переговори, як несподівано натрапили на розпорядження Президента України Л. Кучми про заборону деяким підприємствам вести зовнішньоекономічну діяльність. Серед них був і черкаський «Логос»! Стурбований пан Бухман вирішив негайно з'ясувати, в чому річ.

Для Валентини Олексіївни це було як грім серед ясного неба. Певна річ, її ніхто не попереджав, навіть не довів до відома про рішення Президента... Як опинився «Логос» у переліку підприємств, що займаються експортом й імпортом продовольчої групи товарів? Хто підставив фірму, яка виробляє і продає продукцію лише на внутрішньому ринку?

...До пізньої ночі не замовкали телефон, телефакс, мобільний зв'язок в офісі «Логоса». Переговори з колегами-підприємцями, консультації з юристами, розмови з обласною владою. Вихід знайдено один: обгрунтувавши неправомірність включення «Логоса» до списку «штрафників», Валентині потрібно звернутися з листом до Президента... Їхати до Києва слід негайно, завтра. Бо післязавтра може бути пізно. У нас уміють ламати, будувати — ні.

Вже піднімаючися сходами до квартири, згадала: завтра день народження Романа. Отже, «класний» торт для сина вона спече сьогодні.

Коли переступила поріг, то і в передпокої, й у спальні було темно. Діти вже спали.

Лідія ТИТАРЕНКО.

Черкаси.
На фото: В. МАТІЩУК.

Оце прадід, оце правнук!

Під час звітного концерту майстрів мистецтв і художніх колективів Херсонщини "Таврійське перевесло" найпалкіше аплодували юному солісту танцювального ансамблю «Радість» Каховського будинку культури і спорту Ромчику Трояну. «Яблучко» юних танцюристів підхопило з місць весь багатотисячний зал палацу «Україна».

Прадід Ромчика — Микола Миколайович Завгородній також славився серед земляків як завзятий танцюрист. Піде, бувало, у танок парубок Микола, то з сухого місця мокре зробить — казали про нього. Але парубкувати довго прадіду не довелося — Чорноморський флот, війна. Бив ворога на морі і на суші, захищав Ленінград, додому повернувся — вся груди у медалях і орденах. Але танцювати вже не міг — рани не давали.

Коли народився Ромчик, «витанцював» прадід Микола правнука на руках, під «яблучко». Талант Ромчика побачило подружжя Сергєєвих — Надія та Олександр, обоє заслужені працівники культури України.

І ось успіх на головній сцені України. Шкода, ще серед глядачів не було 90-літнього прадіда Миколи. Він ще здужає. От порадів би за дебют правнука.

Олена ЗАВГОРОДНЯ,
заслужений працівник культури України.

За зовнішньою легкістю — важка праця

Що робити з радіоактивними відходами?

Розробляється програма захоронення відходів АЕС та ядерного палива

На території України накопичилися значні обсяги радіоактивних відходів (РАВ). Найбільшу небезпеку становлять довгоживучі РАВ високої та середньої активності (технологічні відходи АЕС, відпрацьоване ядерне паливо, паливовмісні маси об'єкта «Укриття» та інші відходи Чорнобильської зони). Ситуація загострюється внаслідок відмови Росії приймати відпрацьоване ядерне паливо українських АЕС на переробку і зберігати відходи від переробленого раніше українського ядерного палива. Ці відходи можуть почати надходити з Росії з 2013 року.

Згідно з рекомендаціями МАГАТЕ і концептуальними підходами розвинених країн довгоживучі високо- і середньоактивні РАВ підлягають видаленню в підземні сховища в геологічних формаціях.

Для відходів низького й середнього рівнів активності в багатьох країнах (Німеччина, Швеція, США, Фінляндія) використовують підземні сховища — відпрацьовані, переважно соляні, шахти і спеціально побудовані виробки, але нормативно припускається ізоляція і в приповерхневих сховищах.

Прогнозовані альтернативні методи ліквідації РАВ (трансмутація), за оцінкою більшості спеціалістів, можуть дійти до стадії експериментального впровадження не менш як через 50 років. Деякі інші варіанти (захоронення в льодах Антарктики, транспортування ракетами в космічний простір тощо) не заслуговують серйозного розгляду.

В Україні проблеми РАВ розглядаються з 1993 року. В результаті науково-дослідних робіт (НДР), що були проведені міжвідомчим науково-технічним колективом за програмами Мінчорнобиля та Держкоматому закінчено підготовчий етап робіт з проблеми ізоляції РАВ: розроблено концепцію і програму заходів, проведено цільову оцінку території України та визначено геологічні райони і формації, сприятливі для видалення РАВ. Виділено три райони: Український щит (УЩ), Дніпровсько-Донецька западина (ДДЗ), Північно-Західний Донбас (ПЗД). Намічено три сприятливі типи геологічних формацій: кристалічні, соляні та глинисті. Розроблено методологію наукових досліджень, яка ґрунтується на основній умові МАГАТЕ — повній безпеці для населення і навколишнього середовища всіх заходів з ізоляції РАВ. Розпочато регіональні роботи з метою вибору ділянок — кандидатів для розміщення об'єктів ізоляції РАВ (на початковій стадії — підземної дослідної лабораторії). З цих ділянок найбільший інтерес становлять дві, що в межах відселення, в безпосередній близькості до Чорнобильської зони відчуження. Отже, створено необхідне підґрунтя для детального вивчення ділянок-кандидатів, але ці роботи потребують коштів. Так, у США, за даними 1994 р., на створення підземної експериментальної лабораторії (ПЕЛ) і відповідну програму НДР було витрачено понад 2 млрд. доларів. Те саме стосується і програм, які зупинилися на етапі будівництва ПЕЛ в Канаді та Бельгії.

Зрозуміло, що Україна виділити необхідні кошти у найближчі роки не в змозі. Отже, постають принципові питання. Чи може Україна взагалі дозволити собі розв'язання проблеми видалення РАВ (або реалізацію певних її етапів)? Наскільки термінова ця справа? Щоб відповісти на ці запитання, треба розглянути контраргументи, альтернативи щодо виконання заходів з видалення РАВ у сховищах геологічного типу. Вони зводяться в основному до такого:

1) будівництво наземного проміжного сховища для більш-менш тривалого зберігання РАВ;

2) відкладення розв'язання проблеми на кілька десятиріч (за прикладом розвинених країн, де стадія НДР триває вже протягом 20 — 30 років). Розглянемо ці докази по черзі.

1. Будівництво наземного сховища можливе, але це тимчасове розв'язання проблеми. Цей варіант суперечить принципу економічності (чим триваліший проектний термін існування цього сховища, тим вищою буде його вартість) та вимогам МАГАТЕ: не перекладати на наступні покоління, які не користуються вигодами з ядерної енергетики, турбот щодо негативних наслідків її функціонування. Особливу небезпеку становлять поверхневі накопичення довгоживучих високоактивних відходів (ВАВ) і середньоактивних відходів (САВ) у разі руйнування сховищ унаслідок пожеж, вибухів, падінь літальних об'єктів, стихійних лих і, нарешті, несанкціонованих проникнень злодіїв, у тому числі в терористичних цілях.

2. Питання терміну, коли Україна мусить мати спеціалізовані сховища для ізоляції ВАВ та САВ, що відповідають вимогам МАГАТЕ, є визначальним. Нині, поки Україна не має своїх потужностей для переробки відпрацьованого палива, поки не знайдено конкретні технології вилучення паливовмісних мас з підреакторних приміщень об'єкта «Укриття», єдиною датою, на яку ми маємо орієнтуватися, є 2013 рік. Є щонайбільше 15 років на те, щоб створити необхідне сховище. Отож Україна сьогодні не може собі взагалі дозволити не працювати над розв'язанням проблеми ізоляції ВАВ та САВ, але дублювання шляху розвинених і багатих країн у цій галузі для України нереалістичне. 1998 року було розроблено проект Програми захоронення САВ і ВАВ у сховища геологічного типу. Ця Програма має входити як складова до урядової програми поводження з РАВ. У грудні 1998 року було проведено семінар, на якому розглядалися стратегія і зміст Програми захоронення САВ і ВАВ у сховищах геологічного типу.

Є пропозиції щодо альтернативних ділянок і технологічних варіантів. На думку групи відомих фахівців ДНЦ РНС, варіант розміщення глибинного сховища в кристалічній товщі зони відчуження має перевагу над іншими ділянками-претендентами через відсутність соціально-політичних ускладнень, але він не відповідає умовам МАГАТЕ за конкретними еколого-геологічними критеріями, а саме: тектонічним (зона відчуження належить не до Українського щита, а до зони переходу від останнього до Доно-Дніпровського авлакогену, яка не може бути сприятливою для ізоляції РАВ), структурним (кристалічний фундамент тут розбитий глибинними розломами на блоки незначних розмірів), нетектонічним (частина розломів є неотектонічно активними), гідрогеологічним. Цей проект не передбачає фактично системи інженерних бар'єрів відповідно до вимог МАГАТЕ. Наведених контраргументів достатньо, не кажучи навіть про вартість реалізації проекту.

Пропозиції про захоронення РАВ у понадглибоких свердловинах також нереалістичні, бо вони не враховують можливі прояви горизонтальних тектонічних рухів у кристалічних щитах, які спроможні зруйнувати з відповідними наслідками колону сховища.

Виходячи з викладеного, постає питання вибору реалістичних (у багато разів дешевших) варіантів, які є прийнятними для конкретної економічної (і соціально-політичної) ситуації в Україні. І найперше з них таке: навіщо робити нову надзвичайно дорогу шахту у кристалічних породах, коли на території України є досить широкий вибір підземних порожнин — від природних печер до штучних споруд військового призначення і шахт з видобутку різних корисних копалин (шахти з видобутку вугілля, залізних руд, урану, поліметалів, каолінітів та інших корисних копалин і, нарешті, виконних солей).

Проаналізуємо цей варіант докладніше.

Природні печери звичайно створюються в гірських породах, що піддаються розчинній дії підземних вод (гіпси, вапняки тощо), рідко — в пісковиках тощо. Такі печери є на Поділлі, Буковині й у Криму. З професійної точки зору вони є непридатними для створення сховищ РАВ через те, що утворилися за рахунок вилуговування гірських порід. Певна зміна гідрогеологічних умов (що є можливою в результаті еволюції кліматичних умов, гідрогеологічних мереж тощо) може призвести до поновлення цих процесів аж до їх затоплення. Глибина залягання печер Подільсько-Буковинської карстової області, як правило, не перевищує кількох десятків метрів, що не відповідає критеріям МАГАТЕ щодо основних умов забезпечення ізолювальних властивостей геологічного середовища.

Вугільні шахти апріорі не придатні для ізоляції ВАВ та САВ через несприятливі геомеханічні умови, гідрогеологічну небезпеку (водопроникність вмісних товщ і гідравлічна поєднаність водоносних горизонтів) та аварійний стан більшості об'єктів.

Залізорудні шахти Кривого Рогу — в сприятливіших геомеханічних умовах, тобто порівняно стійкі. Але з тектонічної точки зору вони розташовані в межах мобільних зон, що розмежовують тектонічно стабільні ділянки кристалічного Українського щита. Інакше кажучи, в масштабах геологічного часу такі зони ненадійні, вони піддаються неотектонічним рухам з можливими змінами гідрогеологічного режиму (висхідними конвективними потоками підземних вод, коливаннями рівнів зон активного водообміну тощо). Гідрогеологічні умови цих шахт різні, але здебільшого несприятливі, мають істотні водопритоки до гірських виробок.

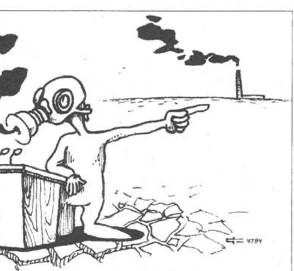

Уранові шахти на перший погляд принаджують чинником природної радіоактивності. Але, по суті, цей аргумент не можна вважати вагомим, бо рівень природної радіоактивності неможливо порівнювати з рівнем активності техногенних РАВ АЕС, об'єкта «Укриття» та відпрацьованого ядерного палива. Вихід у біосферу похідних радіонуклідів з цих джерел порівняно з природною міграцією радіонуклідів уранових покладів, безперечно, здатний привести до нової екологічної катастрофи. Згідно з конкретною геологічною ситуацією можливим виходом може бути проходка спеціальних гірських виробок з ураноносних покладів до гранітних масивів з більш-менш однорідною структурою і порівняною стабільністю щодо довколишніх масивів. Але при цьому знов постане чинник значної вартості підземних робіт у кристалічних породах.

Гіпсові шахти Донбасу й інших регіонів не можуть розглядатись як сприятливі через невеликі глибини залягання, що зумовлює недостатність захисних властивостей вмісної формації (навіть за сприятливого речовинного складу й задовільних фільтраційних та інших параметрів порід, що становлять формацію).

Поліметалічні, каолінові й інші відомі типи шахтних виробок характеризуються загальнонесприятливими геологічними умовами.

Соляні шахти заслуговують особливої уваги. Саме на використання соляних формацій орієнтуються деякі країни (Німеччина, США й ін.).

Соленосні формації, що експлуатуються шахтним способом, розвинені в трьох геологічних регіонах: Донбасі, Закарпатті та Передкарпатті (соленосні товщі встановлені також в Дніпровсько-Донецькій западині та Переддобруджському прогині).

Об'єкти Закарпаття та Передкарпаття апріорі відпадають, бо в Передкарпатті шахти спрямовані на експлуатацію несприятливих калійних солей (вони в аварійному стані через провали з затопленням), або глинястої кухонної солі з несприятливими умовами.

У Закарпатті працюючі соляні шахти в Солотвині тепер досить небезпечні, бо вони перебувають під загрозою затоплення (одна з них вже затоплена), а покинуті шахти в інших соляних структурах вже затоплені.

Крім того, соляні структури Закарпаття піддані геотектонічним рухам; свідченням чого є, наприклад, раптова конвергенція сховищ нафтопродуктів у Солотвинському штоці, що мала місце кілька років тому. Закарпатська і Передкарпатська западини загалом несприятливі геологічні райони з тектонічної точки зору, а також через підвищену сейсмічну небезпечність.

Найреальніші перспективи можуть бути пов'язані з соляними шахтами Донбасу (Артемівський район). Вмісна товща — соленосна формація нижньопермського віку —досить сприятлива і за потужністю (загалом — до 600 метрів, окремих соляних пластів — до 60 метрів), і за геомеханічними властивостями та речовинним складом (кам'яна сіль з проверстками ангідритів і карбонатних порід). Загалом соленосна товща водонепроникна, проте декілька старих шахт затоплені через порушення режиму експлуатації. На сьогодні працюють п'ять шахт. Глибина експлуатованих горизонтів — 120—320 м. Розвідані й обчислені поки що не експлуатовані запаси кам'яної солі до глибин 500 — 600 м. Об'єм відпрацьованих камер сягає кількох сотень тисяч кубічних метрів.

Наприкінці 80-х років за участю Інституту геологічних наук було проведено рекогносцирувальні роботи з метою оцінки можливості використання відпрацьованих виробок соляних шахт Артемівського родовища для створення підземних сховищ нафти. Результати цієї попередньої оцінки позитивні.

Наведене дає підстави для оптимістичного прогнозу щодо використання соленосних товщ Артемівського родовища для створення сховищ РАВ. Звичайно, тут є окремі негативні моменти: аварійний стан деяких відпрацьованих і затоплених шахт, а також загальна техногенно-екологічна перевантаженість регіону. Можливі певні труднощі, пов'язані з негативним сприйняттям цього вибору громадськістю регіону. Але така само складність очікується і в разі створення глибинного сховища РАВ у будь-якому регіоні України, окрім, можливо, зони відчуження, але в цій зоні слід очікувати негативної реакції з боку Республіки Білорусь.

Основною вирішальною перевагою донбаського шахтного варіанта є апріорно низька вартість.

На сьогодні, за наявними даними, ще неможливо гарантувати позитивну оцінку варіанта, що розглядається, з точки зору безпеки. У світовій практиці вважається за доцільне уникати масивів соляних та інших порід, що розвідувались і експлуатувались традиційними методами. Наприклад, у Німеччині для захоронення використаних РАВ і відпрацьованого ядерного палива спеціально готується соляний купол Горлебен.

Нам здається, що варіант використання соляних шахт Донбасу для розміщення сховищ РАВ соленосних товщ у районі на сьогодні є найприйнятнішим з економічної та соціально-політичної точок зору, але це ще потребує дуже виважених досліджень.

Повертаючись до вищеназваної програми, треба зазначити, що планування і здійснення основних заходів визначаються:

— обсягами накопичення (і надходження) РАВ та ступенем їх небезпеки для населення та довкілля;

— наявними обсягами і проектними строками сховищ для тимчасового (проміжного) зберігання відходів;

— технологічними можливостями розв'язання основних завдань програми (підготовка і кондиціювання РАВ, транспортні засоби, контейнерний парк для захоронення відходів, будівельні технології тощо);

— можливостями економічного забезпечення;

— соціально-політичними чинниками.

Вихідні умови здійснення програми містять низку невизначеностей у статусі відпрацьованого ядерного палива (ВЯП), термінах повернення відходів переробки ВЯП з Росії й надходження відходів об'єкта «Укриття», принципу закриття сховища і, нарешті, реалії економічного забезпечення програми. У зв'язку з цим стратегія програми повинна поєднувати цілеспрямоване виконання програмних завдань і певну гнучкість у виборі оптимальних варіантів реалізації та їх здійснення. Цілеспрямоване виконання програми має відповідати Закону України «Про поводження з радіоактивними відходами» і підтримуватися прийняттям державних рішень.

Особливістю програми є те, що її розробляють на 2 — 3 десятиріччя пізніше, ніж у деяких розвинених державах. Чинник відставання за зрозумілої негативності має і позитивні аспекти — можливість використання наявного закордонного досвіду і вивчення прийнятих там оптимальних рішень.

Виконання першої стадії першого етапу, що розпочинається з 1999 року, не потребує значних капіталовкладень. Для ділянок — кандидатів у кристалічних формаціях УЩ або солянокупольних структурах ДДЗ — це комплекс геологорозвідувальних робіт — попередня геофізична розвідка. Для відпрацьованих виробок соляних шахт — спеціалізоване вивчення комплексом підземних методів дослідження.

Олександр ГУДИМА,
голова підкомітету з питань ядерної політики та ядерної безпеки Верховної Ради України;
Володимир ПІНЧУК,
кандидат технічних наук;
Дмитро ХРУЩОВ, завідувач лабораторії Інституту геологічних наук, доктор геолого-мінералогічних наук, професор.

У номер

✔ Київ

Павло Лазаренко не йде у президенти

В оприлюдненій заяві голова партії «Громада» Павло Лазаренко стверджує, що «діюча влада розробила цілу програму, щоб не допустити мене до участі у президентських виборах», застосовує фальсифікації, гори компромату, відверте зомбування людей. Це змушує його по-новому оцінити ситуацію, інакше розставити акценти і перегрупувати сили.

Зважаючи на все це, лідер «Громади» прийняв рішення утриматися від участі в президентських виборах.

Павло Лазаренко подякував усім виборцям, які висунули його кандидатуру, делегатам VI з'їзду «Громади» і закликав усіх претендентів за його прикладом «зважити свої сили, не розтягуючи електорат на шматки, поступатися особистим заради головного — змінити нинішній режим».

✔ Ужгород

Кожному — свій рідний край

Учора в Ужгороді розпочався Перший міжнародний телерадіофестиваль нацменшин «Мій рідний край». Участь у ньому беруть державні та недержавні обласні й регіональні телерадіокомпанії України, Угорщини, Румунії, Польщі, Словаччини та Чехії. Мета фестивалю — засобами телебачення і радіо показати життя національних меншин у цих державах в усіх його спектрах. Закарпаття для цього обране не випадково, адже воно — на перехресті на лише географічному. Обласна держтелерадіокомпанія веде свої передачі українською, угорською, румунською, німецькою та словацькою мовами.

По перегляді та прослуховуванні конкурсних телерадіопрограм журі визначить переможців. Урочисте закриття фестивалю відбудеться 19 червня.

✔ Полтава

Закордон нам допоможе?

Меморандум про взаєморозуміння підписано між Агентством міжнародного розвитку США та корпорацією «Ронко» і Полтавською облдержадміністрацією. Він передбачає допомогу сільському господарству, розвитку ринків збуту та постачання. Очікується, що вже за півроку в регіоні буде створено організацію, яка забезпечуватиме всім необхідним приватних виробників. У ринковому середовищі з'являться бізнесові, комерційні структури, які співпрацюватимуть з американськими фірмами.

✔ Одеса

Премія для сільських митців

У Любашівському районі на Одещині встановлено щорічну премію імені Ростислава Палецького — широко відомого в Україні та за її межами майстра декоративно-прикладного розпису, який жив і творив у селі Троїцькому. Нині тут та в інших селах району є чимало художників і скульпторів, чиї роботи широко знані й високо поціновуються. Митці виставляються у художніх галереях, їх твори прикрашають місцеві будинки культури, бібліотеки, оселі. Відтепер найкращі з кращих відзначатимуться премією славетного земляка.

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

Озоном у зоні — не пахне

Репортаж

На брифінгу в Лук'янівському СІЗО Києва глава Департаменту виконання покарань генерал-лейтенант Іван Штанько скаржився, що найбільшою проблемою є переповненість і недостатнє фінансування в'язниць.

В Україні в установах кримінально-виконавчої системи перебувають 223,9 тисячі осіб. З них 181,3 тис. — засуджені, в тому числі 10,3 тис. жінок, 3,5 тис. — неповнолітні. З 38,2 тисячі арештованих, які перебувають в ізоляторах, 14,9 — під слідством, 23,3 тисячі — за судами.

«Тут і так не мед, а ви, ніби до зоопарку прийшли подивитися...»

«Дід Лук'ян» суворий і мовчазний. Багато побачив він на своєму віку. Яких тільки в'язнів не «приймав». Стіни старого корпусу пам'ятають Олександра Ульянова, Баумана. Там само, у 20-х роках, стікали кров'ю повстанці Холодноярської республіки, давши останній бій більшовикам. Багато води спливло відтоді. На зміну одним приходили інші. І ось уже в слідчому ізоляторі побували: Кудюкін, Бродський, Горобець...

За більш як 130-річну історію в'язниці нинішнє керівництво пригадує лише дві втечі. Коли тому самому Бауману, підкупивши наглядачів, вдалося втекти. У 80-ті роки здійснив втечу ще один підслідчий.

Нині ізолятор переповнений — у ньому перебувають 3,4 тисячі осіб.

— «Урізавши» належні на кожного арештанта 2,5 квадратного метра площі, нам все-таки вдалося всіх розмістити, — розповідає начальник Лук'янівського СІЗО полковник Віктор Карандюк. — Для утримання такої кількості людей нам потрібні гроші в сумі 200 тисяч гривень на місяць. На жаль, їх ніхто не дає. Існувати доводиться за рахунок того, що департамент надає нам продукти харчування, часом допомагають організації зі сторони, а так розраховувати доводиться на себе...

Після брифінгу журналістів ознайомили з життям «за колючкою».

Якось незатишно почуваєшся, йдучи коридорами ізолятора. Сперте, дезінфіковане повітря, незвично клацають засуви, скрегочуть замки... Ось відчиняють двері камер, де сидять жінки. Заходжу до однієї. Хто усміхається, хто насторожено дивиться. Поговорити наважилася Світлана.

— Тільки не треба фотографувати, — каже моєму колезі. Мовляв, тут і так не мед, а ви, ніби до зоопарку чи на виставку прийшли подивитися. — Півтора року вже відсиділа, — відповідає на моє запитання. —За що? Розповідати не хочу. На душі й так важко. Дуже хочеться туди, на волю, до своїх рідних, близьких. Сподіваюся, що незабаром побачимося.

Дивиться сумно...

Заходимо до корпусу для неповнолітніх. В одній з камер «батя» — Едуард Євгенович — вишикував свою команду. Хлопці, ніби зацьковані звірята, дивляться на непрошених гостей.

— Ось, — каже «батя», — сьогодні писали твір на тему: «Останнє слово підсудного». Нещодавно податкову систему України проходили. Показує зошит. Я їм також викладаю уроки історії, права, основи економіки, німецьку мову. Для мене це неважко — я ж колишній учитель.

— А за що сидите?

— За економічні злочини...

У пекарні журналістів пригостили свіжоспеченим хлібом.

— Раніше для в'язниці хліб купували, — каже наш «гід», перший заступник глави Департаменту виконання покарань генерал-майор Олександр Пташинський. — А тепер, як бачите, ув'язнені забезпечують себе самі. Та й різниця у грошах є: наш хліб значно дешевший — 34 копійки собівартість.

Нині всю кримінально-виконавчу систему поставлено в такі рамки, коли кожний начальник в'язниці ламає собі голову, як забезпечити свою установу всім потрібним.

Приміром, щоб утримувати ув'язненого — на місяць потрібно 100 гривень. Держава надає копійки. Та й обслуговуючому персоналу не позаздриш: у багатьох немає нормального житла. А робота у них складна — не кожний захоче працювати у в'язниці.

Хтось із журналістів запитав:

— Чи є в Лук'янівському СІЗО хворі на туберкульоз, СНІД?

— Туберкульозників тут лікують. Що ж до ВІЛ-інфікованих, то вони проходять обстеження за власним бажанням. У всій системі таких налічують близько 7 тисяч.

— Скільки в Україні засуджених до найвищої міри і як виконується мораторій на смертне покарання? —запитую.

— «Смертників» нині 410 осіб, 32 з них — сидять на Лук'янівці. Оскільки мораторій ніхто не скасовував — смертна кара не виконується. Рішенням Президента їм можуть замінити на 20 років позбавлення волі. Нині готують законопроект «Про довічне ув'язнення». Якщо його Верховна Рада затвердить —потрібно буде будувати нові установи для цієї категорії в'язнів. Наші фахівці підрахували, що спорудження однієї такої в'язниці обійдеться у 80 мільйонів гривень. З розрахунку, що в ній утримуватимуть 350—400 зеків, з обслугою в 1000—1200 осіб. Витрати на рік за установою становитимуть 3—4 мільйони гривень.

Показали нам і молитовну кімнату, де засуджені сповідуються і просять прощення у Бога...

Віталій КРАСНЮК.
Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

До «Берега» припливло...

Літо

Розпочався літній курортно-оздоровчий сезон. Про заходи, які проводять органи внутрішніх справ із забезпечення охорони громадського порядку в цей період, розповідає начальник Головного управління адміністративної служби міліції МВС України генерал-майор Микола Білоконь.

— Як завжди, цей період дуже напружений для працівників правоохоронних органів, особливо південних та західних регіонів країни, де кількість населення за рахунок приїжджих громадян значно зростає. Тому вже проведено оперативно-профілактичні заходи під кодовою назвою «Берег».

Під час операції працівниками міліції було затримано 2,3 тис. осіб за підозрою у скоєнні злочинів, з них — 413 злочинців, які перебували в розшуку, 38,8 тис. правопорушників. Окрім того, з незаконного обігу вилучено 800 одиниць вогнепальної зброї, 30,4 кг вибухових речовин, 4 гранати, один гранатомет та 119,8 кг наркотичної речовини.

На особливому контролі МВС — виконання постанови Кабінету Міністрів України «Про організаційне і фінансове забезпечення відпочинку та оздоровлення дітей в Україні». Враховуючи досвід минулих років, намагаємося зробити все належне, щоб з дітьми нічого не трапилося. Для цього в регіонах спільно з представниками місцевої влади, інших зацікавлених організацій та установ, обстежуються території таборів відпочинку, маршрути походів, місця, відведені для курортників на морі, річках та водоймищах. За кожним оздоровчим закладом для дітей закріплений працівник міліції.

Записав Анатолій КОСОГОВСЬКИЙ.

Будували — отож, ваше

Запитуєте — відповідаємо

Ми з чоловіком більше сорока років тому побудували будинок на садибі його матері. Трапилось так, що чоловік помер і не встиг оформити спадщину. На цей час, яке я маю право на цей будинок? Якщо я його співласниця, то чому я маю оформляти спадщину?

Катерина ЗАГОРСЬКА.
Чернівецька область.

Якщо Ви побудували будинок разом з чоловіком під час шлюбу, то будинок вважався вашою спільною власністю і ви мали на нього рівні права.

Якщо у вас немає дітей, які виявили бажання також успадкувати частину вашого чоловіка в цьому будинку, то ви фактично вступаєте у володіння цією частиною будинку.

Оформлення спадщини обов'язкове лише тоді, коли ви маєте намір відчужувати будинок (продавати, міняти, заставляти, дарувати, передавати у спадщину).

Марина КОВАЛЬЧУК,
юрисконсульт.

Кримінал

І масло буває «лівим»

Працівники Черкаської податкової міліції спільно з управлінням СБУ виявили в місті Золотоноші підпільний цех із розфасування вершкового масла.

Підприємливі маслороби налагодили свій протизаконний промисел в одному з підсобних приміщень заводу стінових матеріалів. Підприємство вже кілька років не працювало, і це допомогло спритникам облаштувати цех на широку ногу з автоматичним промисловим апаратом для розфасування і пакування масла та з об'ємною морозильною камерою. Правоохоронці знайшли в цеху сотні віддрукованих упаковок для масла із Золотоніського, Ірклі-ївського та Яготинського маслокомбінатів.

Збут «лівого» масла налагодили на ринках Черкас і Києва. Тільки з торгових точок на Черкаському колгоспному ринку податківці вилучили продукції на суму близько чотирьох тисяч гривень.

Всього тіньовикам вдалося реалізувати близько 36 тонн вершкового масла, 1800 кілограмів вилучено з холодильної камери у підпільному цеху.

Порушено кримінальну справу, ведеться слідство.

Лідія ТИТАРЕНКО.
Черкаська область.

Чи зроблено висновки?

Тримати голодним такого монстра, як енергетика (хай то атомна чи гідроакумулятивна) — для України страшна небезпека

Таке запитання ставлю собі й виконавчим мужам незалежної держави Україна у тринадцяту річницю аварії на ЧАЕС. Ця аварія стала планетарною катастрофою, яка позбавила життя кількох десятків ліквідаторів у ніч вибуху і продовжує «відстрілювати» життя сотень тисяч тих, хто брав і бере безпосередню участь у приборканні наслідків цієї біди.

Відтоді минуло тринадцять років. Якщо проаналізувати за роками, то перше сприйняття — трагедія, до якої було прикуто увагу всього людства. Відразу після аварії сюди в хаотичному порядку було кинуто загони формувань цивільної оборони СРСР, військові підрозділи і найсучаснішу техніку Радянської Армії. З усього Союзу прибули бригади швидкої медичної допомоги із екіпажами медиків для цілодобової роботи. З усього світу на ЧАЕС відряджали відомих спеціалістів з питань ядерної енергетики і ліквідації наслідків при використанні ядерних пристроїв. Партійні й радянські органи ухвалили рішення, що евакуацію населення і худоби необхідно провести із 30-кілометрової зони (як тимчасовий захід на період приборкання аварійного блоку). Та виявилось, що назавжди.

Нас на різних курсах цивільної оборони вчили, як поводитися в різні періоди ядерної загрози, ядерного удару і після нього, як захищати себе і потерпілих людей і тварин, що їсти і пити, як і чим знезаражувати забруднену територію і т. ін.). А що вийшло на практиці? Починаючи від недбалих дій персоналу АЕС, не захищених від радіації пожежників, безграмотності у використанні приладів, які визначали рівні радіації, елементарної незахищеності людей, яких посилали на ліквідацію аварії, відсутність йодних препаратів або безграмотне їх використання для захисту щитовидної залози ліквідаторів і населення, яке проживало у перші дні на всій забрудненій радіоактивним йодом території; розгубленість персоналу і неукомплектованість техніки, яка залучалася з різних регіонів України для евакуації населення і тварин з 30-кілометрової зони; поспішний забій, а скоріше — знищення худоби, яка була вивезена із зони, а потім м'ясо завозилося знову в зону для захоронення в могильниках...

Читач може сказати: «Бач, який розумний, а сам тоді в Чорнобилі очолював комісію від області з евакуації із 30-кілометрової зони». Це так. Але через тринадцять років я хочу ще раз привернути увагу до тих недоліків, які доводилось долати в той тяжкий квітень—травень 1986 року. І щоб відповідні міністерства й служби нашої держави зробили висновки з допущених тоді прорахунків та як надалі їх не допускати за таких екстремальних умов не тільки в Україні, а й інших частинах земної кулі. Використати той неоціненний досвід, який нам довелося набувати за тих непередбачених умов. Тим більше, коли ще живуть справжні ліквідатори, які зможуть вкласти набутий досвід у відповідні інструкції для врахування в роботі на майбутнє.

На жаль, цього поки що не зроблено. У наступні роки аварія набула вже лише союзного значення. Це означало будівництво житла для переселенців, подальше вивчення радіаційного забруднення за межами 30-кілометрової зони; законодавче визначення пільг для ліквідаторів і постраждалих; водозабезпечення і газифікація населених пунктів, де не можна використовувати місцеве паливо; поголовне обстеження населення на захворювання, пов'язані з радіацією; посилений контроль за продукцією сільського господарства, яка надходила на ринки і на переробку. Все це робилося теж з великими помилками. Наприклад, сьогодні завершували водопостачання, газифікацію, замінювали покрівлі будинків у тому чи іншому населеному пункті, а завтра приймали рішення про відселення. Таке мало місце в Чорнобильському, Поліському, Народицькому й інших районах.

Після 90-го року Союзу не стало, а проблеми аварії залишились Україні, тобто нам. І тільки через роки самостійності ми зрозуміли, скільки, киваючи на Союз, допущено погрішностей і скільки залишилось проблем: нашвидку споруджений «саркофаг», проблеми забруднених територій, мільйони хворих людей. Сама Україна не в змозі їх розв'язувати, про що свідчить заборгованість із виплати пільг і пенсій для чорнобильців, скорочення витрат на соціальні потреби потерпілих.

Не можна сказати, що міжнародна увага до атомної енергетики України після аварії не дала позитивних наслідків. Цільові надходження витрачаються в основному на підвищення безпеки наявних енергоблоків, і тут досягнуто певних позитивних зрушень. Але ж за цей час не нарощувалися потужності ні атомних, ні інших електростанцій. Навпаки, все старіє і потребує величезних коштів бодай для підтримання енергетики на плаву. Але де ті кошти? Приватизація обленерго виявилася згубною. Як наслідок, не вистачає енергії навіть на ту зупинену промисловість, аварійно відключаються сільські населені пункти.

Що далі? Енергетики вважають, що в Україні — надлишок потужностей для виробництва електроенергії. Сумарна потужність наявних електростанцій становить 54 млн. квт. А використовується сьогодні лише 24 млн. квт. Майже 60 відсотків потужностей простоює, тоді як за часів Радянського Союзу виводилось для резерву не більше 10—13 відсотків наявних потужностей. І виходить як у тій приказці: «Чого бідний? Бо дурний. А чому дурний? Бо бідний». Так і в нас виходить...

Ми концентруємо увагу на атомній енергетиці і 13 років рахуємо, яких збитків завдала аварія на ЧАЕС.

А чи не проспимо ситуацію, яка складається на Дніпровському каскаді ГЕС? Досить сказати, що залишилась 30-кілометрова зона після аварії, де росте і буде рости ліс. А скільки гектарів і скільки населених пунктів відселено з територій, залитих водою для того, щоб крутити малопотужні турбіни ГЕС у години «пік», де у водосховищах, піднятих на 10—12 метрів, зібрано мільярди кубометрів води! Держава не в змозі забезпечити фінансування необхідних робіт з обслуговування і реконструкції ГЕС. Тому й звернулась аж до Всесвітнього банку, щоб надав черговий товарний кредит (я підкреслюю — товарний кредит) на суму понад 114 млн. доларів. Друга половина повинна фінансуватись за рахунок власних коштів. Але ж власних коштів не вистачає навіть на те, щоб розрахуватися з бюджетом. Тож через Всесвітній банк обладнання надходить, тоді як для закупівлі обладнання на підприємствах України коштів немає.

За такої «уваги» з боку держави і відповідних відомств, яка приділяється сьогодні Дніпровському каскаду ГЕС, що може статися з Україною, якщо, крий Боже, одна з верхніх гребель буде зруйнована? За водою попливе до Чорного моря понад 10 мільйонів населення України, яке проживає у зоні затоплення. Хоч керівники каскаду ГЕС вважають, що таке становище виключено, але нам про це говорили і у передодень катастрофи на Чорнобильській АЕС.

Пишу про це, щоб привернути увагу нашої виконавчої влади до цієї надзвичайно важливої проблеми. Тримати голодним такого монстра, як енергетика (хай то атомна чи гідроакумулятивна) — для України страшна небезпека. А з урахуванням нашої готовності й технічної оснащеності на сьогодні перебороти її просто неможливо. Тож буде вірніше, віддаючи належне проблемам атомної енергетики, в деталях розібратись із станом гідроенергетики, щоб не проспати процеси, які там назрівають. А тепер читач може судити — чи зроблено висновки з катастрофи 1986 року?

Василь СІНЬКО,
народний депутат України, член Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи.

ЗАКОН УКРАЇНИ «Про внесення змін до Закону України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні»

Верховна Рада України **постановляє:**

I. Внести до Закону України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» (Відомості Верховної Ради України, 1993 р., № 16, ст.167) такі зміни:

1. Абзац п'ятий статті 1 викласти в такій редакції:

«молода сім'я — подружжя, в якому вік чоловіка та дружини не перевищує 30 років, або неповна сім'я, в якій мати (батько) віком до 30 років».

2. Частину п'яту статті 9 викласти в такій редакції:

«Для учнів і студентів денної форми навчання середніх загальноосвітніх, професійно-технічних та вищих навчальних закладів державою гарантується протягом року пільги на проїзд по території України залізничним, водним, автомобільним, міським (крім таксі) транспортом. Відповідні кошти передбачаються у державному бюджеті окремим рядком. Порядок надання зазначених пільг визначається Кабінетом Міністрів України. Органи місцевого самоврядування відповідно до закону встановлюють порядок надання пільг на проїзд учнів і студентів у місцевому пасажирському транспорті і передбачають відповідні видатки з місцевих бюджетів».

3. Частину першу статті 11 доповнити абзацом такого змісту:

«Молоді громадяни можуть одержувати за рахунок коштів державного чи місцевих бюджетів пільгові довгострокові кредити на здобуття освіти у вищих закладах освіти різних форм навчання незалежно від форм власності, що діють на території України. Зазначені кошти передбачаються у відповідних бюджетах окремим рядком. Порядок надання зазначених кредитів визначає Кабінет Міністрів України».

II. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

Президент України
Л. КУЧМА.

м. Київ,
21 травня 1999 року.
№ 696-XIV

ЗАКОН УКРАЇНИ «Про внесення зміни до статті 19 Закону України «Про інвестиційну діяльність»

Верховна Рада України **постановляє:**

1. Частину першу статті 19 Закону України «Про інвестиційну діяльність» (Відомості Верховної Ради України, 1991 р., № 47, ст.646; 1992 р., № 10, ст.138) викласти у такій редакції:

«1. Захист інвестицій — це комплекс організаційних, технічних та правових заходів, спрямованих на створення умов, які сприяють збереженню інвестицій, досягненню цілі внесення інвестицій, ефективній діяльності об'єктів інвестування та реінвестування, захисту законних прав та інтересів інвесторів, у тому числі права на отримання прибутку (доходу) від інвестицій.

Держава гарантує захист інвестицій незалежно від форм власності, а також іноземних інвестицій. Захист інвестицій забезпечується законодавством України, а також міжнародними договорами України. Інвесторам, у тому числі іноземним, забезпечується рівноправний режим, що виключає застосування заходів дискримінаційного характеру, які могли б перешкодити управлінню інвестиціями, їх використанню та ліквідації, а також передбачаються умови і порядок вивозу вкладених цінностей і результатів інвестицій.

З метою забезпечення сприятливого та стабільного інвестиційного режиму держава встановлює державні гарантії захисту інвестицій.

Державні гарантії захисту інвестицій — це система правових норм, спрямованих на захист інвестицій. Державні гарантії захисту інвестицій не можуть бути скасовані або звужені стосовно інвестицій, здійснених у період дії цих гарантій».

2. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

Президент України
Л. КУЧМА.

м. Київ,
21 травня 1999 року.
№ 697 — XIУ

ЗАКОН УКРАЇНИ «Про відповідальність суб'єктів підприємницької діяльності за несвоєчасне внесення плати за спожиті комунальні послуги та утримання прибудинкових територій»

Цей Закон встановлює відповідальність суб'єктів підприємницької діяльності за несвоєчасне внесення плати за спожиті комунальні послуги та утримання прибудинкових територій.

Стаття 1. Установити, що суб'єкти підприємницької діяльності, які використовують нежилі будинки і приміщення, належні їм на праві власності або орендовані ними на підставі договору, для провадження цієї діяльності:

сплачують комунальні послуги за тарифами, які у встановленому законодавством порядку відшкодовують повну вартість їх надання та пропорційну частку витрат на утримання прибудинкової території;

за несвоєчасні розрахунки за спожиті комунальні послуги сплачують пеню в розмірі одного відсотка від суми простроченого платежу за кожний день прострочення, якщо інший розмір пені не встановлено угодою сторін, але не більше 100 відсотків загальної суми боргу.

Обов'язковою умовою договорів про надання комунальних послуг та утримання прибудинкових територій є забезпечення виконання зобов'язань відповідно до чинного законодавства України.

Стаття 2. Цей Закон набирає чинності з 1 липня 1999 року.

До приведення нормативно-правових актів у відповідність з нормами Закону України «Про відповідальність суб'єктів підприємницької діяльності за несвоєчасне внесення плати за спожиті комунальні послуги та утримання прибудинкових територій» вони діють у частині, що не суперечить цьому Закону.

Кабінету Міністрів України у двомісячний строк з дня опублікування Закону України «Про відповідальність суб'єктів підприємницької діяльності за несвоєчасне внесення плати за спожиті комунальні послуги та утримання прибудинкових територій» привести свої нормативно-правові акти у відповідність з цим Законом.

Президент України
Л. КУЧМА.

м. Київ,
20 травня 1999 року.
№ 686-XIУ

Хроніка. Факти. Події

✔ Київ

5-й раунд. Учасники ті самі

У Києві проходить 5-й раунд україно-румунських переговорів з укладання договору про режим державного кордону та угоди про делімітацію континентального шельфу і виняткових економічних зон України та Румунії у Чорному морі. Триває робота над узгодженням проекту договору і підготовкою його консолідованого тексту, паралельно — інтенсивний пошук взаємоприйнятного рішення щодо розмежування континентального шельфу та визначення виняткових економічних зон країн у південно-західній частині Чорного моря.

✔ Стамбул

Ялтинська зустріч з абхазької проблеми

Наступна зустріч представників грузинської та абхазької сторін з питань розроблення заходів довіри відбудеться в Ялті (з такою пропозицією виступила Україна). Це рішення було прийнято на зустрічі в Стамбулі, присвяченій тій самій проблемі.

✔ Вашингтон

Європейське турне американського президента

У велике європейське турне вирушив президент США Білл Клінтон. Протягом тижня він відвідає Швейцарію, Францію, Німеччину та Словенію.

Головним пунктом зарубіжного вояжу стане Кельн, де Клінтон візьме участь у саміті лідерів «великої сімки». Як очікується, у неділю туди приїде і Борис Єльцин.

✔ Сеул

Знову кораблі розійшлися не мирно

Один північнокорейський катер було пошкоджено, два мало не затонули вчора внаслідок перестрілки. Вона виникла між бойовими кораблями Півночі й Півдня в буферній зоні, що розділяє водний простір двох країн у Жовтому морі. Згідно з версією військового командування Республіки Корея, краболовні шхуни КНДР у супроводі патрульних катерів перетнули північну розмежувальну лінію і ввійшли в південну частину акваторії буферної зони. Потім кілька патрульних катерів КНДР з'явилися неподалік південнокорейського острова Теснпхендо. Коли бойові кораблі РК спробували заблокувати їх просування, північнокорейські катери відкрили вогонь. Кораблі РК відкрили вогонь у відповідь. Тим часом у містечку Пханмунджом розпочалися переговори на рівні генералів між представниками Корейської народної армії і командування військ ООН у Кореї. Обговорюється серія інцидентів між бойовими кораблями КНДР і РК у Жовтому морі.

✔ Делі

Кому потрібний новий конфлікт?

Формування афганських моджахедів чисельністю близько 3 тисяч осіб готові в будь-який час утогрнутися з Пакистану до індійського штату Джамму і Кашмір для ведення «священної війни» проти Індії, сказано в поширених у Лондоні повідомленнях британських та інших західних спецслужб.

Коментуючи ці повідомлення, індійська газета «Нешнл геральд» висловлює думку, що мета цього вторгнення — посилення тиску на Делі та інтернаціоналізація кашмірської проблеми за рахунок утягнення США, Англії та інших західних держав.

✔ Фотофакт

Прем'єр-міністр Тоні Блер, як і Білл Клінтон, дає прес-конференції на галявині коло своєї резиденції. Цього разу Блер розповів журналістам, чому його партія посіла друге місце на виборах Європарламенту.

За повідомленнями кореспондентів «ГУ» та зарубіжних агентств.

Фото АП.

Що таке баланс і як його досягнути?

Україну в Белграді вважають другом, і теперішню владу надзвичайно влаштували б наші миротворці. Про що вже неодноразово заявляли. Однак політичне рішення про участь наших сил, мабуть, буде прийнято цивілізовано, з урахуванням інтересів міжнародних організацій і згідно з розробленим планом. А Київ, зі свого боку, завжди виявляє бажання й готовність допомогти у встановленні миру на Балканах.

Участь Росії, Білорусі та України в міжнародних силах Косово могла б забезпечити захист сербського населення, заявив посол Югославії при Європейському відділенні ООН Бранко Бранкович. До речі, на підтвердження таких заяв ЗМІ Росії активно показують мирних сербів, що тікають з Косово. І якщо Росія направить майже 10 тисяч осіб, а інші дружні країни — сотні миротворців, то, сподіваються в Белграді, «баланс буде досягнуто».

Водночас на Заході вибрали лінію щодо спонтанних дій Росії: чим би дитина не бавилася, аби не плакала. Так, міністр оборони Франції вважає: розміщення російських десантників в аеропорту Приштини є політичним жестом і якнайменше має оперативне значення.

Поки що Югославія виводить свої війська з Косово відповідно до графіка **(фото АП)**. Термін завершується 20 червня.

Яна СТАДІЛЬНА.

Обережний оптимізм

Новий президент Алжиру Абдельазіз Бутефлік витримав досить довгу паузу, перш ніж виступити з першим зверненням до нації. Слід зазначити: на це звернення чекали з нетерпінням. Адже під час виборчої кампанії він пообіцяв забезпечити в країні мир і національну згоду.

Таку мету легко проголосити. Але виконати... Уже сім років країна, не перебуваючи в стані війни, веде невпинний бій з ісламськими терористами. Коли 1992 року офіційна влада визнала перемогу Ісламського фронту порятунку (ІФП) на парламентських виборах недійсною, фронт пішов у наступ і оголосив священну війну. Протягом семи років близько 30 тисяч (а за іншими підрахунками, майже 80 тис.) мирних жителів загинули від терактів. Досі нікому не вдавалося припинити це безглузде кровопролиття.

І раптом обнадійлива інформація. ІФП оголосив, що його збройне крило — Ісламська армія порятунку — відмовляється від збройної боротьби і партія готова розпочати діалог із державною владою. Така заява пролунала після того, як президент країни пообіцяв прийняти закон про амністію тим, хто складе зброю. Аргументи президента: необхідно відкрити шлях для повернення до нормального життя тих, хто помилявся, а тепер не може знайти своє місце в суспільстві. «Алжир належить всім його синам, йому потрібен кожен з них, і в ньому є місце для всіх», — наголосив він.

Щоправда, оцінюючи ці події, навіть оптимісти радіють з осторогою. Поперше, немає жодних гарантій, що обіцяний закон усе-таки буде ухвалено, якщо врахувати обурення численних жертв терактів, а також родичів загиблих.

Але є й інші перешкоди на шляху до встановлення миру. ІФП — аж ніяк не єдина організація, що протягом останніх семи років не давала алжирцям спати спокійно. Практично одночасно із заявою ІФП активізувалася Озброєна ісламська група. З початку червня її жертвами стали щонайменше 52 особи, з яких 19 загинули. До речі, останнім часом саме вона «прославилася» як найкровожерливіше формування в Алжирі.

Та навіть його влада готова «вибачити» й обіцяє виявити милосердя та «розуміння» до терористів, які «відмовляться бути ворогом свого народу». На самому початку президентського шляху Абдельазізу Бутефліку доведеться скласти іспит: чи може він виконати обіцянку, котра забезпечила йому підтримку виборців на виборах? Поки що початок іспиту проходить успішно.

Наталя ФІЛІПЧУК.
За матеріалами зарубіжної преси.

Повернувся в попередній кабінет

На першому засіданні новообраних Національних зборів Вірменії лідер блоку «Єдність» 67-річний Карен Демірчян переважною більшістю голосів обраний головою парламенту.

А оскільки Національні збори працюють у будинку колишнього ЦК республіканської Компартії, пан Демірчян, здійснивши тріумфальне повернення у велику політику, знову почне працювати в своєму попередньому робочому кабінеті: звідси його вигнали рішенням М. Горбачова у розпал перебудови.

Проте це не означає повернення комуністичної ідеології. За словами Демірчяна, новий парламент має сприяти розширенню середнього класу, всілякому розвитку сумлінного чесного підприємництва. Новий голова вважає, що парламент зобов'язаний активізувати зовнішньополітичний напрямок своєї діяльності, зокрема в питаннях вступу Вірменії до Ради Європи й розв'язання карабаського протистояння. На думку Демірчяна, слід домагатися такого рішення карабаської проблеми, коли Нагірно-Карабаську республіку визнають самостійним суб'єктом міжнародного права.

Порядком денним першого засідання нового парламенту передбачено звіт уряду й голосування вотуму довіри кабінету. Однак усі розуміють, що це звичайна формальність. Блок «Єдність», який контролює понад половину мандатів, уже заявив про своє прагнення сформувати новий уряд. Президент Кочарян згідний з такою постановкою питання й готовий доручити керівництво кабінетом одному з лідерів блоку. Ймовірно, ним стане нинішній міністр оборони Вазген Саркісян. Це спричинить відчутні кадрові, структурні зміни, але навряд чи призведе до принципової зміни соціально-економічного курсу.

Армен ХАНБАБЯН.
Єреван.

Образилися...

Що ж могло так образити президента Чехії Вацлава Гавела та Дагмар, що вони зважилися подати судовий позов? На перший погляд, зовсім незначна дрібниця. Два роки тому на рекламних щитах фірми «Равелі» з'явилися імена «Вацлавка та Дашенька». Гавели вирішили: це безпосередній натяк на їхнє подружжя й образилися. Тим паче, що фокстер'єр, якого зображено на плакаті, облизував бронзовий бюст Вацлава Гавела. Кривдникам рекламний трюк обійшовся в півмільйона крон, котрі суд міста Оломоуця зобов'язав виплатити Гавелам як компенсацію за моральну шкоду. Проте суд визнав, що образа не така вже й велика, і не погодився з думкою подружжя про те, що зачеплено їхні честь і гідність.

«Зароблені» півмільйона крон Гавели вирішили пожертвувати на розвиток міста Веселі-над-Моравою, де розташована фірма «Равелі», повідомляє ІТАР-ТАКС.

Префект — посада небезпечна

Французи ще не забули про зухвале вбивство півтора року тому префекта Корсики Клода Еріньяка, що прославився своєю безкомпромісною боротьбою з сепаратистами. Він став жертвою корсиканських терористів.

Ім'я Бернара Бонне, який замінив Еріньяка на посту префекта, також нині на вустах французів. Щоправда, цей префект увійшов, а точніше вляпався, в історію далеко не за героїчний вчинок.

Тепер Бернар Бонне перебуває в камері попереднього ув'язнення. Його підозрюють у причетності до підпалення жандармерією пляжного ресторану на Корсиці, господар якого ухилявся від реєстрації свого підприємства й не виконував розпорядження про його закриття.

«Префект Бонне, — обережно зауважив прем`єр-міністр Ліонель Жоспен на зустрічі з префектами регіонів, — пристрасно віддався виконанню поставленого перед ним завдання (наведення порядку на острові). Напевно, занадто пристрасно».

Колектив Міністерства закордонних справ України висловлює глибокі співчуття радникові Посольства України в Канаді Боровику Сергію Миколайовичу у зв'язку з тяжкою втратою — смертю батька **Миколи Сергійовича.**

Поетична течія Віталія Коротича

Набагато приємніше говорити гірку правду, ніж навіть щиро славословити

Наші першодруки

Кожен, хто пильно стежить за літературним процесом, легко може помітити одне досить симптоматичне явище нашої поезії. Поет видав першу збірку. Критика зустрічає молодий талант прихильно. Збірку хвалять за своєрідність теми, за свіжість голосу, за насолоду, якої скуштували, відкриваючи новий талант, за надії, якими він сповнює нас на майбутнє. І от... Минає час, поет випускає другу, третю і т. д. збірки, критика виявляє більшу або меншу прихильність, але в її голосі вже не чути захопленого пафосу, гучні вітання й сальви потроху стишуються й переходять на ледь чутний шепіт, і врешті вона або замовкає зовсім, або для годиться відписує анотаційними рецензіями.

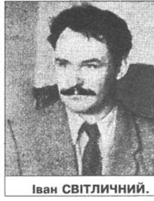
Іван СВІТЛИЧНИЙ.

На жаль, так буває часто. В тій ситуації, яка зараз склалася в літературній критиці, в атмосфері, коли надмірні славослів'я й перебільшення справжніх заслуг нікого не дивують, а прикра правда, сказана художникові в очі, сприймається як крамола, як замах на письменницький авторитет, — в такій ситуації набагато приємніше говорити гірку правду, ніж навіть щиро славословити.

Багато хто, як В. Бондар, А. М'ястківський, В. Лучук, І. Савич, М. Клименко, В. Діденко, починали своєрідно і цікаво, але проходили схожим шляхом, один швидше, другий повільніше — переходили на загальники і штампи і своїм розвитком нагадували ріку, яка не впадає в море, а... витікає з моря й тече до верхів'я, чим далі звужуючись і міліючи. Правда, в жодного з них та еволюція не була такою стрімкою, як у В. Бондаря, бо кожен починав не так глибоко і своєрідно і звужувався й мілів не так швидко. Але загалом поетична доля кожного з них була для нашої літератури симптоматичною.

Найбільше прикрості з цього погляду, після В. Бондаря, завдав шанувальникам свого таланту Віталій Коротич.

В. Коротич аж ніяк не може поскаржитися на неуважність критики. Його помітили одразу, ще тоді, коли він дебютував добіркою віршів у «Літературній газеті», помітили ще задовго до того, як він став автором окремої збірки. Його зустріли майже беззастережною прихильністю, його ім'я завжди ставили одразу після Івана Драча, Миколи Вінграновського і Ліни Костенко. І потім весь час до нього була прикута пильна увага, стежили майже за кожним новим його кроком, за кожним новим його віршем.

Увага й прихильність критики до В. Коротича не були перебільшеними. Молодий поет, правда, не виявляв особливого потягу до того новаторства в галузі художньо-образній, яке було таким характерним для його ровесників і спільників. Думка, ніби «жодна поезія збірки («Золоті руки». — І. С.) не вкладається в рамки традиційних розмірів» (Є. Сверстюк), є очевидним перебільшенням.

Перша збірка В. Коротича «Золоті руки» (1961 рік) заслужено викликала в критиці слова високої похвали. «Тут, — писали про неї свого часу, — сторінки якось не шелестять легеньким грайливим вітерцем на поверхні збуджених уявлень, а заманюють читача в глибину внутрішнього світу поета». І далі: «Шукання образу цільної, кришталево чистої, сміливої і крилатої людини проглядає майже з усіх поезій збірки, сповненої високого морально-етичного звучання і роздумів про внутрішнє життя нашого сучасника». Навіть закиди в тому, що молодий поет іноді не виявляє «великої спостережливості й таланту психолога, в окремих віршах обмежився поверховим поглядом на явища, ремінісценціями надто відомих в поезії мотивів»; що чимало «свіжих поетичних образів затемнено в колі пересічних думок, досить-таки заокруглених в щоденному побутуванні; що, нарешті, серед поезій В. Коротича трапляються «тьмяні і невиразні», навіть «немічні вірші-близнюки», — всі ці й подібні закиди, незважаючи на їхню серйозність, не міняли загального оптимістичного тону і здавалися невеличкою ложкою дьогтю в великій бочці меду, коли дьоготь з медом ще не змішався і їх легко відділити одне від одного, щоб можна було смакувати мед у найчистішому вигляді.

Друга збірка В. Коротича «Запах неба» (1962 рік) принципово відрізнялася від першої хіба що своїм нестандартним заголовком. Були в ній, правда, поезії, дещо вагоміші від кращих віршів першої збірки, і якби про поета можна було судити тільки по цьому, можна було б засвідчити безсумнівний зріст поетичного таланту В. Коротича. Однак цьому заважала одна прикра обставина: в новій бочці меду відчувався знайомий уже нам запах дьогтю, і тепер критика побачила в цьому певну «традицію», і очищення меду від дьогтю не здавалося їй справою такою вже легкою. Та й дьогтю тепер було, здається, трохи більше, ніж раніше.

Й. Кисельов, серед іншого, відзначив у новій збірці В. Коротича і «заялożені образи, порівняння, метафори, всі ці «казково-прекрасні», «наче намиста разки» та інші ходячі вирази... І гучну риторику, і дешеву сентиментальність («коли важко нам, ми не плачемо»), і художній несмак («немов будуар хористки»), і літературні ремінісценції на зразок «єсенінських» рядків: «за всі ще не пройдені дороги, за всі ще не проспівані пісні» тощо»; критик заговорив уже також «про банальщину, про безкрилі віршовані опуси» — про речі, прикріші за які для поета важко уявити щось.

Г. Сивоконь не вдавався до таких різких і прикрих слів, але його претензії до нової збірки В. Коротича були, по суті, ще серйознішими. Маючи на увазі твори поета «про нашого сучасника і нашого земляка», він писав: «Вони щонайменше спірні в суті своїй. Бо в поезіях цих відчувається певна віддаль між героями і автором». І далі: «Справді, поет ніби стає над своїм поколінням, судить про нього збоку і з висоти зайнятої позиції нагадує йому про хліб, вирощений руками його батьків, про борги, не сплачені ровесниками борцям минулих часів». І як загальний висновок: «Одне слово: запах неба перебиває дух землі».

Як бачимо, мова йде вже не про окремі слова, вислови і образи, а про щось глибинніше й вагоміше: про суспільну позицію поета, про його зв'язок з сучасністю. І, на жаль, прикрі слова критики виявилися небезпідставними: в третій збірці В. Коротича «Вулиця волошок» («Молодь», 1963) дьогтю трохи побільшало, меду трохи поменшало, а змішалися вони так, що споживати їх можна тільки в суміші; тут віддаль між героями і автором не скоротилася, а збільшилася і дух землі став ще менш відчутним.

В третій збірці В. Коротича є кілька віршів, не таких примітивних, з якоюсь по-своєму навіть поетичною думкою, але читаєш їх і пригадуєш, що десь уже це самісіньке читав і чув. Врешті, виявляється, читав і чув у самого ж В. Коротича, в попередніх його збірках.

Критика «Вулиці волошок», власне, була досить серйозною, але непослідовною. Й. Кисельов, автор «Листа до поета В. Коротича» («Дніпро», 1964, № 7), сказав багато гіркої правди, але свої критичні присуди максимально зм'якшив, підсолодивши пілюлю загальними добросердними застереженнями. «Вулиця волошок», попри все, виявляється, привабила Й. Кисельова «насамперед своїм життєстверджуючим пафосом, своїми громадянськими мотивами, прагненням осмислити і поетично узагальнити життєві явища наших днів, розкрити світовідчування нашого сучасника». Критик відзначив також «чимало поезій внутрішньо виношених, вистражданих, глибоко осмислених і тому ясних, пристрасних, емоційних».

Однак високий пафос цих слів Й. Кисельова можна пояснити скоріше добрим серцем критика, зрозумілою в таких випадках боязню бути глушителем молодого таланту, ніж загальним рівнем самої збірки...

В. Коротич, хоч це і не в правилах доброго тону, сам відповів на лист критика («Дніпро», 1964, № 7) — і відповідь та для шанувальників поетичного таланту В. Коротича є справді тривожною...

Ми не збираємося цілковито заперечувати право В. Коротича на самозахист, хоча для поета ця справа вельми невдячна: звичайно поети захищаються від критики новими творами. Але сам тон «Відповіді» В. Коротича свідчить не стільки про творчу впевненість, скільки про творче самовдоволення поета. Бо захищав він все-таки найслабшу свою збірку, і захищав так, ніби вона — звичайна для його рівня творчості...

В кінці «Відповіді» В. Коротича є такі слова: «Готую нову збірку, пам'ятаючи про те, що наступна книга повинна бути кращою за попередню. Це завжди так має бути».

На жаль, як ми вже бачили, у В. Коротича так воно є не завжди. Навпаки, збірка «Вулиця волошок» засвідчила серйозний творчий спад поета. І взагалі всю творчість В. Коротича не можна зображати висхідною лінією, вона надто хвиляста, щоб чітко визначити її головну тенденцію (якщо не вважати головною тенденцією саме цю її хвилястість).

Але от обіцяна у «Відповіді» книга — «Течія» («Радянський письменник», 1965) — перед нами. Якщо порівнювати її тільки з попередньою, вона, безперечно, заслуговує на добре слово: тут вміщено всі ті вірші, які свого часу друкувалися в газетах і журналах, але до збірки чомусь не потрапили, вірші, що загалом перевищують поетичний рівень «Вулиці волошок». Поет тут ніби повернувся до рівня, якого він сягнув у «Запаху неба» — після «Вулиці волошок» це вже непогано. Але якщо «Течію» розглядати в загальному руслі творчості поета, якщо не забувати про характерну для нього хвилясту розвитку, у новій збірці В. Коротича є чимало такого, над чим варто задуматись серйозно. Бо поруч із творами більш-менш вдалими тут, як і в усіх попередніх збірках, є чимало віршів дрібних, невправних, роблених, поетично фальшивих.

Деякі поезії нової збірки В. Коротича, більш-менш вправні з погляду поетичної техніки, є штучними в своїй основі, своєю загальною концепцією. Таким є, скажімо, «Триптих», присвячений пам'яті Шевченка. Уже початок вірша:

Я — Шевченко.
Я вмер.
Я лежу на порозі майстерні...

насторожує своєю несправжністю. Справа, звичайно, не в тому, що мертві, мовляв, не говорять — це умовність цілком зрозуміла і в поезії припустима: поет може заставити говорити все і всіх. Але що говорити? Як говорити?

В поезії В. Коротича постав образ поета, для якого світ клином зійшовся на власному «я». Шевченко тут найбільше дбає про особисте безсмертя, особисту велич і геніальність. Без зайвої скромності він проголошує:

Я — поет.
Я — Шевченко.
Я пісня у серці моєму,
Недоспівана пісня,
Що ляже у інші серця.
Що на гімни обернеться,
Стане рядками в поеми.
Що ніколи не згине.
Ніколи не дійде кінця.

А в іншому вірші триптиха ця ідея свідомості власної геніальності, вкладена в уста Шевченка, висловлена ще відвертіше:

Я не можу зітліти —
Я зборов вікову утому;
Я землею іду на звитяжний,
стодужий грім.
Я — Шевченко!
Ви чуєте?

Певна річ, таке суцільне якання не має нічого спільного з тим образом поета, який живе в нашій уяві. Ми знаємо, що Шевченко — справді, поет геніальний. Ми про нього можемо говорити на найвищому регістрі. Але сам про себе він так говорити не може. Бо коли він так говорить, з геніального поета він стає самовдоволеним хвальком і дріб'язковим славолюбцем. Психологічно це ніяк не в'яжеться з образом самовідданого борця за народні справи, і весь триптих, зведений до такої невдячної ідеї, звучить штучно і фальшиво.

Так само штучним і внутрішньо суперечливим є вірш «Залізо», написаний у формі монолога-звертання автора до підіймних кранів...

Куди ж вона плине, поетична течія В. Коротича? І чи плине вона? Чи, може, лише хвилюється, творячи видимість руху?

Невесело доходити до таких питань, невесело й шукати на них відповіді. Невесело нам, а ще сумніше самому поетові. Невесело, але треба, якщо ми хоч трохи цінуєм талант поета і серйозно думаємо про його майбутнє. Бо стократ гірше робити вигляд, ніби таких питань узагалі немає.

А чи знайде поетична течія В. Коротича нове русло і нові джерела — вже залежить від самого поета.

Іван СВІТЛИЧНИЙ.

1965 р.

Сольна гра і парне купання королів

Національний драмтеатр імені Івана Франка закрив сезон прем'єрою трагікомедії «Кін IV» Г. Горіна (переклад Я. Стельмаха). П'єсу поставив Анатолій Хостікоєв як бенефісну, підсумкову — в ній він сам виступає у провідній ролі. Окрім того, вистава є ще однією істинно чоловічою у франківців після «Швейка».

...Ось і розбери тепер: хто з них Кін, а хто —Хостікоєв. Уже спочатку все було навмисно переплутано, і актор прокинувся на сцені як власне актор Хостікоєв, а не центральний герой п'єси. І одразу нахлинув пафос, який, втім, не звиваюча до поклонів.

Такий, знаєте, політ над сценою можуть переживати лише актори, коли вони грають щось з життя театру. Не має значення навіть, до якої епохи належить сюжет. І не в тому річ, що все про них, акторів, уже сказано. У тому числі про неспроможність жити, «як всі», про інтриги дурників-обивателів, про сценічний злет та безславне падіння, про донжуанство з великої літери — яке під силу лише майстерним лицедіям... Та для артистів це щоразу нове, бо самостійно переживається.

А глядачам доводиться з'ясовувати, чи нівелює історія особистості («а з ким усе це діється — не важливо»), чи все-таки викристалізовує їх для пам'яті. Ось, приміром, дружбу короля Англії (Олексій Богданович) зі знаменитим потомственим актором Едмундом Кіном згадують майже 200 років. А разом з цим і те, як вони любили одних і тих самих жінок, купалися в одній ванні і померли з різницею у три роки. Проте Кін потребує короля не лише задля спільного купання: швидше задля спільного акторства (обида то арлекіни, то блазні, то Гамлети...).

Банально, однак покласти край усьому цьому спроможна лише смерть, яка «усіх зрівнює». І Кін, врешті-решт, — те саме, що кінг, хоч вони й різняться між собою однією буквою.

Ольга КЛЕЙМЕНОВА.

Напишу вам і я

Як довести, що був рабом?

Про те, що мене вивезли у січні 1942 року на роботу до Німеччини, знало все село. Це стало своєрідним клеймом на моїй репутації на тривалий час.

Та сьогодні довести свою причетність до рабської праці я не можу. Отже, мені відмовляють і у виплаті компенсації, яку виділив німецький уряд колишнім остарбайтерам.

До кінця війни, тобто до визволення радянськими військами, я працював на бауера. Та жодних документів чи свідків не маю — архіви не збереглися, люди померли. Не один я в такому становищі. Тому потрібні відповідні зміни існуючих законів.

Петро КОЗНЮК.
Заболотів
Снятинського району
Івано-Франківської області.

«Бабусю, дай шматочок хлібця!»

Якось довелося бути на Донецькому залізничному вокзалі. Увагу привернув гурт дітей різного віку — брудні, обірвані, голодні й холодні. Дівчинка років восьми підійшла до мене: «Бабусю, дай шматочок хлібця, я так хочу їсти!». Я заплакала, бо подібне бачила лише у фільмах про становлення Радянської влади. Понад тридцять років я працювала з дітьми і тому сьогодні особливо страшно бачити їх такими знедоленими. Хто їх нагодує і обігріє? Чому ні в кого не болить серце за них?

Під час війни моя сім'я жила в Дніпродзержинську. В окупованому німцями місті працювали безкоштовні загальноосвітні українські та російські школи, я теж навчалася у восьмому класі, і вчителі вчасно отримували зарплату.

Катерина ШЕВЧУК.
Кривий Ріг
Дніпропетровської області.

А у спальнях — хмари пилу і піску

Живу на лівому березі столиці в Харківському районі. Його ще називають «спальним» через відсутність промислових підприємств та всіляких інших установ. Хтось скаже, що є в нас завод «Енергія». Так, є, але від нього менше шкоди, ніж від автомобілів на столичних вулицях. Навпроти нашого будинку — стоянка автомобілів. Гудуть вони вдень і вночі, і все, що згоряє в їхніх двигунах, опиняється в наших квартирах. І це ще не все. Про зелені насадження ніхто не подбав, а тонкий шар грунту не тримає траву, тож найменший порух вітру носить хмари піску й пилу по всьому масиву.

Ю. ШВЕЦЬ.
Київ.

Нова грань — «Екогран»

Недороге, екологічно чисте добриво «Екогран» почали виготовляти на місцевій птахофабриці. За висновками експертів, «Екогран» довго утримує в землі вологу, очищає її від пестицидів, радіонуклідів, перетворюючи в нерозчинні солі, постачає рослинам весь необхідний набір мікроелементів та нормалізує кислотність грунту.

Віра ШПИЛЬОВА.
Кам'янець-Подільський.

✔ Фото з конверта

— Мама казала, що мене лелека приніс, а тебе в капусті знайшли?

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

Серце матері статутом не обмежиш

З цим громадським формуванням рахуються в кабінетах адміністрації Президента, Верховної Ради, Кабміну

Запитання по суті

«Наш син служить у прикордонних військах, а другого — ось-ось призовуть в армію. Чуємо всіляке про неї. Нас турбує проблема захисту прав солдата. Знаємо, активно займається цим Організація солдатських матерів України. Розкажіть, будь ласка, про її діяльність.

Марія ВАРНАК.

Мелітопольський район Запорізької області».

Про організацію, понад 10 років очолювану жінкою-легендою Валентиною Артамоновою, знають не тільки солдатські матері. З цим громадським формуванням рахуються в кабінетах адміністрації Президента, Верховної Ради, Кабміну. Воно відоме в іноземних державах. Про це свідчить і нещодавно проведений міжнародний семінар з проблеми верховенства права у Збройних силах України, в якому активну участь взяли представники Росії, Німеччини, Європейської ради організації солдатів строкової служби (штаб-квартира у Стокгольмі).

Про що йшлося на семінарі? Послухаємо бодай двох його учасників.

Олександр ФЕДОРЕНКО, викладач Київського інституту військово-повітряних сил.

— Чинне військове законодавство багато в чому суперечить Основному Законові України.

Так, у Законі України «Про загальний військовий обов'язок і військову службу» у правниках викликає сумнів вже його назва. У Конституції України немає жодного слова про встановлення загального військового обов'язку в мирний час.

У законі також зазначається, що військова служба є особливим видом державної служби, однак, у чому полягає її особливість, не розкрито.

Не визначено, що саме вважається виконанням обов'язків військової служби. Це положення набуває особливої ваги при встановленні причин захворювань, травм і визначенні пенсії інвалідам Збройних сил.

Закон «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» повною мірою не забезпечує реалізацію конституційного права на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування. Закон передбачає лікування військовослужбовців лише у військових медичних закладах і тільки в особливих випадках — у цивільних.

Окремі положення Тимчасових статутів ЗСУ теж не відповідають конституційним нормам. Зокрема, в цих документах майже нічого не сказано про права військовослужбовців як громадян.

Микола СЕЛЮК, голова комісії з прав військовослужбовців Спілки офіцерів України.

— Я особисто пересвідчився в недосконалості механізму звернення громадян до Конституційного Суду України. А можливість людини відстояти своє право — це першочергова умова реалізації принципу верховенства права. Згідно з Конституцією України, держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави. А що ми маємо на практиці? Підставою для звернення до Конституційного Суду України є постанова Кабінету міністрів України, звернення прокуратури і Верховної Ради щодо законодавчих положень, які суперечать одне одному. Термін розгляду справи в Конституційному Суді становить шість місяців, однак, коли починається цей відлік, не визначено... В результаті — нормативна недосконалість позбавляє суб'єкта права на конституційне звернення. Яскравою ілюстрацією цього може стати рішення Конституційного Суду України від 14 квітня 1998 року щодо тлумачення статті 2 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей», яка проголошує: ніхто не має права порушувати права військовослужбовців і членів їх сімей. Прокуратура та військові суди заперечували необхідність тлумачення цього положення, а Верховна Рада України визнала необхідність його роз'яснення. У підсумку — Конституційний Суд відмовив у наданні тлумачення через... неконституційність звернення.

Учасники семінару в листі до державних мужів рекомендували, зокрема, запровадити в Збройних силах України інститут Уповноваженого Верховної Ради з прав військовослужбовців; вивчити питання про створення в військових частинах спілки солдатів (солдатських зборів) на зразок профспілки; надати батькам право брати участь у прийнятті рішень про призов їхніх дітей на службу; прискорити роботу зі встановлення цивільного контролю над Збройними силами. Окремим пунктом пропонувалося привести розмір державного страхування військовослужбовців на випадок каліцтва, загибелі або смерті (сьогодні це 3700 грн.) до розміру страхування співробітників міліції (30000 грн.).

Згаданий семінар, зрозуміло, — не єдиний захід, проведений Організацією спілки матерів України (ОСМУ). Якщо коротко охарактеризувати діяльність Валентини Артамонової та її колег, то доречною буде фраза: «Проблеми солдатів і матерів — проблеми ОСМУ». А це захист інтересів військовослужбовців у законодавчому, психологічному, соціально-побутовому плані тощо.

За що щиро вдячні членам організації тисячі солдатів та їхніх батьків.

Іван ІЛЛЯШ.

Заблукали в лабіринтах закону

Повертаючись до надрукованого

Стаття Івана Ілляша «Донецька Феміда претендує на рекорд» була надрукована майже рік тому, проте з того часу справа, про яку йшлося, не втратила ознак «рекордності». Ось уже десять років триває розподіл одного з будинків в обласному центрі, а остаточного рішення суд Ворошиловського району так і не виніс. У відповіді до редакції, яка надійшла з Донецького обласного суду, причинами затримки названо необхідність проведення додаткових експертиз, ігнорування суду експертом та невчасну оплату витрат на проведення експертизи.

— Із відповіді випливає, що суди нас не ображають, — розводить руками одна з позивачок Юлія Лавриненко. — Проте особисто я оплатила шість експертиз, і жодну з них не розглянуто на засіданні. Складається враження, що суд іде на поводі опонентів, навмисне затягуючи справу.

Проте заступник голови Донецького обласного суду Валентина Лісова категорично заперечує будь-які суб'єктивні причини такої тяганини:

— Справа дуже складна і заплутана, — пояснює Валентина Іванівна. — По ній вже виносилися рішення, які згодом відмінялися президією обласного суду, і розпочинався новий розгляд. Аби визначити ступінь участі кожної сторони в будівництві і частку кожного, потрібна доказова база. Тому суд і призначав кілька експертиз. Останню, нарешті, було зроблено й оплачено в січні цього року.

Розмова наша відбулася напередодні чергового судового засідання, яке тепер мало всі шанси стати останнім. Та воно не відбулося: один із відповідачів, Б. Гольберг, попросив відкласти розгляд, бо захворів. Не прийшли й інші відповідачі та їхній адвокат. У Юлії Лавриненко виникли сумніви щодо хвороби свого опонента, тому вона зателефонувала йому на роботу. Там повідомили, що пан Гольберг у відрядженні...

— Наступного разу суд розглядав експертизу, — продовжує Юлія Іванівна. — Але, на мій погляд, виконана вона безграмотно: експерт «загубила» окремі кімнати. Тепер на чергове слухання я принесу копію техпаспорта, і експерт виправлятиме помилки просто в суді.

Упевненості, що цього разу буде поставлено крапку, у нашої читачки немає. В мене, чесно зізнаюся, теж.

Як стверджують в обласному суді, формально процедуру і терміни розгляду справи не порушено жодного разу. Тому й притягати до дисциплінарної відповідальності суддю начебто немає за що. Тим часом відповідачі спокійнісінько живуть у спірному будинку, перебудовують його і від затягування справи тільки виграють.

— Звичайно, такі факти не прикрашають судову систему, — визнає Валентина Лісова. — Хоча причини, за якими припинявся розгляд справи, цілком об'єктивні. Не для виправдання, а для порівняння скажу, що торік з порушенням термінів в області розглянуто 16,6 відсотка справ, решту — вчасно. І ще одне. За законом контроль за веденням конкретних справ здійснює безпосередньо голова суду Ворошилівського району. Саме він повинен вживати заходів у разі затягування процесу. Обласний суд таких важелів впливу на суддю не має. Але, враховуючи складність справи, ми готові надати посильну допомогу для швидшого її розгляду.

Ліна КУЩ.

P. S. На черговому засіданні Юлія Лавриненко заявила про незгоду з висновками експерта, який, на думку позивачки, не врахував цього разу деяких важливих документів. Експертові запропоновано продовжити роботу і представити висновки на чергове засідання суду, який таки претендує бути занесеним у книгу рекордів.

Коли вже розвидниться?

Моя сім'я складається з п'яти осіб. Два роки тому взяли в банку позику на спорудження будинку. Ми хоч і працюємо, але зарплати не одержуємо, тож позиченого на будівництво не вистачило, довелося його «заморозити» до кращих часів. Якби ми знали, в яке ярмо ліземо! Позику гасити нічим. Ощадбанк щоразу нагадує про нашу заборгованість і про те, що відсотки збільшуються. Ми їх розуміємо і знаємо, що борг потрібно повертати. Але як і чим?

Ми теж збирали копійку до копійки і вкладали в Ощадбанка, а яка їх доля нині — відомо всім. Обіцяють повернути до 80-річчя вкладника. До такого віку я не доживу. Звертаюся до керівників держави по допомогу: зарахуйте нашу заборгованість державі на її заборгованість нам. І ми будемо квити.

У нас троє школярів, їх вчити треба, а де, за що? Послухаєш, почитаєш, то діти високопоставлених чиновників вчаться за кордоном, а наша сім'я не змогла оплатити навчання старшого сина в залізничному технікумі. Працюємо від зорі до зорі, не лінуємося, а просвітку немає... Тепер ще ці відсотки жити не дають.

З повагою
Любов ТАРАСОВА.

Сиваківці
Липовецького району
Вінницької області.

Палата № 6 для капітана Морозова

Репресували колишні, а нинішні ніяк не спроможуться реабілітувати людину, що посміла кинути виклик застою

Цілком несумісні, здавалося б, з огляду на здоровий глузд факти тісно переплелися в житті однієї і тієї ж людини — Олексія Васильовича Морозова. На батьківщині його близько трьох років протримали у психіатричній лікарні, а широко відома японська фірма «Міцубісі» пропонує йому... постійне співробітництво й посаду капітана. Може, фірма та перебувала у невіданні чи в омані? То як тоді кіпрські й панамські судноплавні компанії, що довіряють Морозову командувати своїми пасажирськими лайнерами «Оріон Стар», «Френдшіп», «Монте-Карло» аж, вважай, до сьогодні? І організатори престижних міжнародних конференцій з проблем мореплавства, що шлють йому персональні запрошення? Там що, теж нічого не відають і не знають? За поінформованості й прискіпливості, що притаманні світовому судноплавству, таке, підтвердить будь-хто з більш-менш обізнаних, просто неможливе. Особливо стосовно такої значної постаті, як капітан далекого плавання. То що залишається?

Пророкували світле минуле

...Олексію Морозову в стінах Одеського вищого інженерного мореплавного училища пророкували блискучу кар'єру. На те були підстави: і теорію, і практику схоплював, як мовиться, на льоту, вмів сам неординарно мислити і діяти. І пророцтво справдилося: з відзнакою закінчивши факультет суднових водіїв, він у плаванні по морях та океанах надзвичайно швидко пройшов сходинками корабельної служби й уже через три роки був призначений капітаном великого танкера. Став на той час наймолодшим — у двадцять шість років! — капітаном далекого плавання у всьому Союзі. Такого історія радянського флоту до того (та й опісля) не знала.

Не думали в міністерстві, в ЦК, що тим самим закладали «міну сповільненої дії» і під самого Морозова, і під власний спокій. Ні, довір'я, з фахової точки зору, він виправдовував блискуче. Судна під його командуванням були за всіма показниками експлуатації — від прибутковості й до безпеки — кращі не тільки в пароплавстві, а й у флоті країни загалом. Однак незабаром уже це одне почало муляти декому очі: «жовторотий», мовляв, а поперед старих капітанів пнеться! А тут до того ще й отака витівка: уже маючи вищу освіту (коли більшість капітанів тоді задовольнялася лиш середньою спеціальною), надумав заочно навчатися в Інституті інженерів морського флоту, на експлуатаційному факультеті. Щоб, пояснив, краще розбиратися в управлінні флотом, його економіці. Чи не у високе управлінське крісло цілить?

Усе те, однак, терпіли. Лиш інколи, щоб «не заривався», навчали розуму. І тільки коли Олексій Морозов зазіхнув на «висиджувані» в міністерських та пароплавських кабінетах інструкції і правила, відкрито повстали проти «зухвальця».

А суть ось у чому. На той час і до радянського флоту дійшли РЛС — радіолокаційні станції. Їх почали встановлювати на суднах. В основному для того, з'ясувалося, щоб... визначати відстань до зустрічного судна чи іншої перешкоди і, вже візуально, безпечно розійтися з ними в морі-океані. Так принаймні твердили інструкції й ті, хто їх складав. О. Морозов, швидко опанувавши новинку, не погодився з таким вузьким її призначенням. Він, десятки й сотні разів випробувавши свої ідеї на практиці, заявив: радіолокатори можна успішно використовувати для безаварійного водіння суден в умовах поганої видимості (тобто в тумани, снігопади, зливи і т. д.) без зниження ходової швидкості. Як і долати вузькі місця (скажімо, протоки, канали).

У протоці Босфор лютувала буря. Десятки суден стали на якоря в Мармуровому морі в очікуванні кращої погоди. І тільки великотоннажний танкер «Молодечно», на капітанському містку якого стояв Олексій Морозов, пройшов у протоку, не збавляючи швидкості. І без обов'язкового навіть за ясної погоди турецького лоцмана. І в Японському морі, вже на танкері «Лубни», він подивував багатьох, філігранно зайшовши за умов негоди, й теж без послуг місцевого лоцмана, до порту Хіросіма. І на Фолклендських островах, і в Новоросійську, і рідній Одесі швартувався до причалів за повної, здавалося б, невидимості. Там, де на рейс інші витрачали два тижні, він справлявся за тиждень...

Розумних нам не треба

Чимало капітанів Чорноморського морського пароплавства, усвідомивши, яку економічну вигоду все оте несе, й самі почали поступово відмовлятися від лиш візуального водіння суден, опановували для цих цілей екран локатора. Якось вони самі підрахували: тільки за 17 рейсів терміном від двох до шістнадцяти діб економія в результаті використання методу Морозова перевершила 500 тисяч інвалютних карбованців. А якими цифрами визначався б економічний ефект, якби по-морозовськи водили судна всі капітани пароплавства, країни?! Та ще цілорічно!

Так міркували, однак, не всі. Один із капітанів, очікуючи перед Босфором сприятливішої погоди, написав в інстанції: Морозов, зігнорувавши всі приписи, проскочив поміж стоячими суднами у протоку, мов ошпарений, навіть не знизивши, як це належало б, швидкості, — тільки щаслива випадковість, мовляв, не призвела до трагедії. Більмом на оці став отой метод і для берегового начальства, в пароплавстві та у міністерстві. Це що ж виходить? Морозов розумніший за кожного з них зокрема й за всіх разом?..

Олексія Морозова... знімають із зарубіжного рейсу, відлучають від капітанського містка. Під цілком «поважним» приводом: той зажадав, щоб зняли із судна одного з механіків, який приохотився до спиртного, порушував дисципліну. Зняли... капітана. Не вправся, мовляв, з вихованням екіпажу. Та й судноплавні інструкції систематично порушує.

А Одеське обласне товариство винахідників і раціоналізаторів водного транспорту та науково-технічне товариство (підтримані, до речі, десятками досвідчених капітанів і відомих науковців) взяли та й висунули О. Морозова на здобуття... Ленінської премії. Саме за розробку методики й практику отого швидкісного й безаварійного водіння суден за будь-якої погоди й будь-де.

У кабінетах почали спішно готувати свої розробки, писати статті, книжки, дисертації. І згодом група чиновників відомства таки одержала за це високу премію. Не Ленінську, правда, а Державну. Серед лауреатів О. Морозова, звісна річ, не було.

А його в цей час захопила вже нова ідея — почав доводити, написавши кілька переконливих статей до журналів та досить аргументовану дисертацію (дехто вважав, що вона тягне й на докторське звання), соціально-економічні переваги контейнерних перевезень морським транспортом. І це знову йшло всупереч з усталеною практикою — у флоті якраз насаджували так звані універсальні судна. І хоча це прирікало порти на дідівські способи їх обробки, та авторам «новаторства» з високих міністерських кабінетів було присуджено Державну премію. І ось Морозов своїми публікаціями, дисертацією все оте «чорнить», називає лженоваторством.

Випробуваний прийом: психушка

О, такого вже ніяк не можна було простити! В хід пішло широко вживане — «наклеп на партійні і радянські органи». Олексія Морозова виключили з партії. Заарештували. В один і той же день — отакий збіг! — з академіком Андрієм Сахаровим. (Чи, може, то й не випадковість, може, саме надійшла висока керівна вказівка посадити за грати усіх «незручних» —наближалися якраз московські Олімпійські ігри, ось репресивний апарат на місцях і почав працювати чітко та синхронно). У в'язниці Морозова протримали недовго. Відчули, певно, що в суді непросто буде зшиту білими нитками справу (фінансові махінації начальства ЧМП прокуратура підтвердила) довести до логічного кінця — запроторити моряка за тюремні грати надійно й надовго. Знайшли за краще використати сфабрикований свого часу медичний висновок, щоб якось виправдати всі оті гоніння на непокірного капітана та завадити захистові уже згаданої дисертації. (Висновок відомий професор-медик підписав, мабуть, не без тиску ззовні, бо через роки, коли політичні переслідування послабшали, він же, висловивши жаль з приводу того, що колись трапилося, зняв свій діагноз). Олексія Васильовича, за судовим рішенням (аякже, у нас усе законно), помістили на примусове лікування до психіатричної лікарні. Знайшли, одне слово, для надто розумного та непокірного чеховську палату № 6. Вона, правда, була там за номером три, шостим було відділення, та суті це не міняє...

Не описуватиму ті моторошні дні й ночі, тижні й місяці, роки з життя Морозова, хоча Олексій Васильович немало оповідав про них. Скажу краще, що навіть таке випробування (а він, гнаний, провів за гратами найліпші, з огляду на вік та здоров'я, роки свого життя) не зламало сильної духом людини. Не розгубив Морозов свого непересічного таланту мореплавця. Ще й тепер (і це в 70 років — теж унікальний випадок!) його раз у раз запрошують на капітанський місток відомі судноплавні компанії зарубіжжя, привітно зустрічають, як давнього друга, господарі іноземних портів.

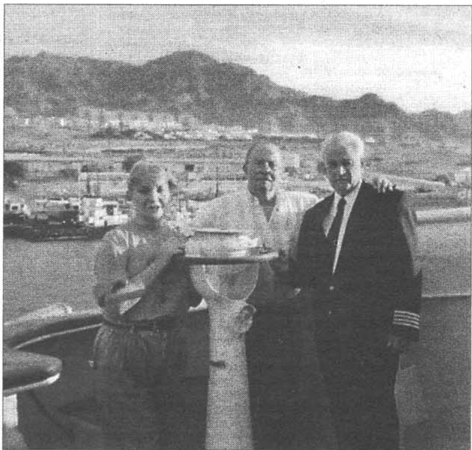

Що скаже прокурор

Як тільки випадає нагода, капітан далекого плавання ходить по прокурорських та інших кабінетах Одеси й Києва, пише листи до різних відомств. Ось і в одному з останніх, на ім'я Генерального прокурора України Михайла Потебенька, розповідаючи про свої багаторічні поневіряння, він не вимагає, однак, щоб когось там притягли за все оте до відповідальності (тим більш що декого з «благодійників» серед нас уже немає), він прохає єдиного: ретельно розібратися у справі і на основі закону про реабілітацію жертв політичних репресій в Україні від 17 квітня 1991 року реабілітувати його, Олексія Морозова. Тобто офіційно відновити незаконно зневажені людську честь і гідність. Репресовані психіатрією, нагадує, теж підпадають під дію отого закону.

Утім, цього начебто ніхто, до кого звертався досі, не заперечує. Та йдуть одна за одною формальні відписки, в яких посилання — то на втрату чи відсутність якихось документів, то ще на щось. Ось тільки ніхто по-справжньому не пройметься болем глибоко ображеної людини. «Багатьох дисидентів он реабілітували, — прохопилося в розмові у дружини Морозова Ніни Василівни, — то чому з ним отак?».

Олексій Васильович замахав на те руками: «Ні, ні, не прирівнюйте мене, будь ласка, до академіка Сахарова чи державника Чорновола. То вона так, до слова...». Справді, не будемо прирівнювати. Хоча, гадаю, й отакий настирний новатор-практик нерідко надокучав правлячим колам у своїй сфері не менше, ніж дехто з дисидентів — у політиці. Були, були-таки дисиденти-виробничники. Не випадково, справді, й для таких влаштовували «палати №6»...

Георгій ВОРОТНЮК.

Одеса.

На знімку: український капітан далекого плавання Олексій Морозов на капітанському містку ввіреного йому пасажирського судна «Монте-Карло» під панамським прапором у колі родичів короля Йорданії. Чорне море, порт Акаба, 1997 рік.

Костиль у рейку — мільйон у кишені

Від цієї жахливої історії, яку переповідає вся Сумщина, волосся стає дибки.

Четвірка неповнолітніх лебединців віком 11—13 років задумала пустити під укіс приміський поїзд сполученням Смородине—Лебединська, щоб після аварії пограбувати постраждалих пасажирів.

Для здійснення цього на семикілометровому відрізку колії в місця з'єднання рейок було забито півсотні металевих костилів. На щастя, завдяки пильності машиніста, страшна акція провалилася.

За цим фактом правоохоронці області порушили кримінальну справу.

Із завзяттям і розмахом хотів обзавестися мільйоном грошенят і 25-річний стрілець воєнізованої охорони Сумського машинобудівного заводу імені Фрунзе Віталій Філат. Для реалізації свого задуму він залучив ще п'ятьох: Володимира Ждана, Анатолія Лохоню, Олександра Лук'янова, а також водія вантажівки Віталія Топчія і начальника зміни одного з цехів Миколу Синяговського.

Перший раз спритники «сплавили» за заводські ворота 3,7 тонни кольорових металів на 27 тисяч гривень, а за тиждень намагалися поцупити з рідного підприємства ще 8,6 тонни сталевих виливків вартістю понад 68 тисяч гривень. Проте на заваді стали співробітники обласного управління СБУ в Сумській області.

За рішенням Ковпаківського районного суду В. Філат три з половиною року відбуватиме покарання в колонії посиленого режиму. О. Лук'янов вирушить туди також на 3 роки, а В. Топчій і М. Синяговський — на 2 роки 9 місяців. В. Ждана і А. Лохоню засуджено до 2 років позбавлення волі з відстрочкою.

Владислав ЖМУРКОВ.

Сумська область.

У номер

✔ Дніпропетровськ

250-річчю — 250 ударних справ

На найближчий рік у Дніпродзержинську затверджено програму, якою передбачено збудувати кілька багатоповерхових житлових будинків, поліклініку і цифрову АТС на десять тисяч номерів, транспортну розв'язку біля мосту через Дніпро, реконструювати залізничний вокзал і Центральний ринок, чимало вулиць та парків тощо. Річ у тім, що у червні 2000 року Дніпродзержинську виповниться 250 літ. Тому, як в колишні добрі часи, закликали громадян зустріти його 250-ма добрими справами. Навіть вирішили організувати на підприємствах трудові вахти, щоб до місцевого бюджету надходило більше коштів для реалізації наміченого.

✔ Керч

Екзамени під прокурорським оком

Якщо раніше місто рибалок щороку стабільно давало до сорока медалістів, то після дозволу Міносвіти України самим школам визначати, хто заслуговує на цю нагороду, «омедалених» випускників стало втричі більше. Це змусило працівників прокуратури вже вдруге з учнями, котрі претендують на золоті та срібні медалі, сидіти в окремих класах по чотири години на іспитах випускників.

Торік працівники прокуратури зафіксували порушення в першій школі. Тоді медалі отримало менше половини претендентів. Нині, як засвідчив головний прокурор міста В'ячеслав Мироненко жодних порушень не зафіксовано. Директори шкіл, де екзамени проводилися «під прокурорським оком», відзначили доброзичливість і об'єктивність перевірільників. Хоча педагоги сподіваються, що в майбутньому їх залишать у спокої, адже вважають, що зняття копій з чернеток і чистовиків ставить під сумнів професійність учителя та здібності учня.

✔ Херсон

«Жива вода» з імпортних приладів

Перші кулери — спеціальні апарати для автономного забезпечення водою офісних приміщень — з'явилися в Херсоні. Прилади — імпортного виробництва, а ось наповнюються вони місцевою водою.

Для цього в акціонерному товаристві «Мікон» встановлено спеціальну технологічну лінію. Артезіанська вода очищується зворотним осмосом та озоном. Полімерні фільтри з кристалічними гратками мають розмір молекули H_2O і практично не пропускають жодних шкідливих домішок. Тому наповнення імпортних автоматів і має назву «живої води».

✔ Полтава

Розплата

Улітку минулого року в місті Комсомольську сталося вбивство («Голос України» інформував про цю трагедію): двоє злочинців скинули з даху дев'ятиповерхового будинку десятилітнього Дмитрика Панченка, який став мимовільним свідком їх злочину — квартирного пограбування. Міліція затримала підозрюваних по гарячих слідах. Вони у всьому одразу зізналися.

У Полтаві відбувся судовий процес. Винесено вирок, хоча він і може бути неостаточним, бо в засуджених є можливість подати апеляцію до Верховного Суду України. Одного з убивць, 24-річного Василя Желудкова, засуджено до страти, його спільникові (17-річному на момент скоєння злочину) Максиму Ігнатову суд призначив 15 років ув'язнення.

✔ Фотофакт

Новий світовий рекорд із марафонського плавання встановила команда плавців Київщини. За 5 годин 10 хвилин вона перетнула Каховське море, перепливши його від Нікополя до Кам'янки (Запорізька область) та назад. Загальна відстань — 24 кілометри.

***На знімку:** капітан команди-переможниці Сергій Зеленецький з Узина.*

Фото Володимира САМОХОЦЬКОГО (ДІНАУ).

Про нашого брата замовимо слово

Редактори провідних видань Галичини — «Високий замок», «Поступ», «Експрес», «За вільну Україну», «Галицькі контракти» — звернулися із заявою до Президента Л. Кучми і голови Львівської облдержадміністрації С. Сенчука

«Вимушені звернутися до Вас у зв'язку із численними фактами, що засвідчують посилення тиску на засоби масової інформації Львівської області. Неподинокі факти погроз журналістам, необгрунтованих судових вимог, безпідставні перевірки контролюючих органів і т. д. викликають наше глибоке занепокоєння. Зважаючи на те, що все це відбувається на Львівщині, яка завжди була форпостом свободи слова.., складається враження, що певні сили в країні прагнуть до згортання демократичних процесів, знищення засад вільної преси, підриву національної інформаційної безпеки України».

Аналогічне звернення до Президента ухвалено на 5-ій сесії Львівської міськради 27 травня ц. р.

Найліпший спосіб приборкати норовливого журналіста — дати йому бодай скромну чиновницьку посаду. Тільки-но він вдягне краватку, мізки починають працювати «правильно». Та от біда: посад бракує! І тоді на допомогу приходять численні контрольні органи, або ж вогнеборці, які настирливо пропонують довбати старі стіни, робити там вхід-вихід, бо інакше в редакції з іскри полум'я займеться. Так сталося з газетою «За вільну Україну». Редактор цього славного видання (газету благословив свого часу В'ячеслав Чорновіл) не послухав «батьківської» поради — взяти правильний орієнтир щодо кандидата в Президенти України — і розплата не забарилася. Проти головного редактора «ЗВУ» Б. Вовка і бухгалтера Б. Кондратюка порушено кримінальну справу. З обох (за несплату податків) взято підписки про невиїзд, на особисте майно накладено штраф. До речі, цінного майна у помешканні головного редактора знайшлося на суму аж... 950 гривень (меблі — 500 грн., піаніно — 300 грн. і телевізор — 150 грн.). Щоправда, колега має ще безцінне золоте перо, але його оцінить Вищий суд.

Богдане-Богдане, і чому б тобі не прикинутися покірним ягнятком? Знайшлися б кошти і на оренду приміщення, і на сплату податків, і на повернення боргів за папір і друк. А ти друкуєш у своїй газеті послання професійного революціонера Олега Петрика, який тільки те й робить, що заливає сала за шкуру чиновникам. Упродовж минулих 10 років проти нього заведено 30 справ (10 — кримінальних і 20 — адміністративних). Жодної він не програв! Нині личаківська прокуратура порушила кримінальну справу проти О. Петрика за те, що посмів назвати САМОГО... «Рудим Паньком». І скориставшись трибуною часопису «За вільну Україну», оприлюднив своє пояснення: «... За часів бабці Австрії цісаря Франца-Йосифа величали Рудим Лисом, і це прізвисько вживали майже всі. І за це, як оповідав мій рідний дідо, ніхто ні на кого не заводив справ у жандармських управах».

Відтак газета вустами «революціонера» пропонує покарати... Миколу Гоголя. Це він, мовляв, має відповісти перед нашим законодавством за образ Рудого Панька — пасічника з Диканьки!

У Львові створено громадський комітет захисту газети «За вільну Україну», який очолив відомий політолог Йосип Лось. До депутатів Львівської облради звернувся народний депутат України Михайло Косів із пропозицією розробити положення про співпрацю обласної ради з газетою, що «було б актом і найвищої справедливості, і доцільності».

Оксана ТЕЛЕНЧІ.

Львів.

***Від редакції.** Тим часом редактори—автори заяви зустрілися з головою облдержадміністрації С. Сенчуком. Він висловив готовність надати газетярам моральну підтримку.*

А після цього пожежник оштрафував головного редактора «ЗВУ» Б. Вовка на 85 грн. і звелів замінити дерев'яні сходи в редакції на залізобетонні.

Спорт

Скільки людей, стільки й думок. А істина — одна...

Атакує Дмитро Базелевський

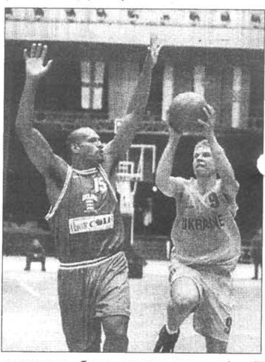

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

Баскетбол. Інформація про народження у столиці України нового клубу БК «Київ», гадаємо, зацікавила багатьох прихильників спорту. Ті, хто «народив» це дитя (олімпійський чемпіон Олександр Волков, екс-чемпіон світу Олександр Сальников, заслужені тренери України Віктор Боженар і Володимир Рижов, відомий у минулому баскетболіст «Будівельника» Тимофій Безрук), прагнуть, як вони кажуть самі, відродити в нашій країні супербаскетбол.

— БК «Київ» включено до чемпіонату Північної ліги. До неї входять Швеція, Норвегія, Фінляндія, Литва, Латвія, Естонія, Росія, Данія, — розповів журналістам **Олександр Волков**. — Саме тепер вирішуємо організаційні питання. Ведемо селекційну роботу по всьому світу: в Україні, Європі, країнах СНД, Прибалтиці, навіть США. Втім, не збираємося ослаблювати українські клуби і створювати якусь там «Дрім Тім». Все робитиметься цивілізовано. До речі, бажаючих стати до наших лав вистачає. Ми хочемо домогтися в нашій країні не тільки професіональної підготовки гравців, а й професіоналізації всієї баскетбольної справи.

Гратимемо в Північній лізі, обов'язково в єврокубках і, звісно, в чемпіонаті України...

Та з останнім турніром виходить невеличка неузгодженість. І опоненти тримають її серед козирних карт. Мовляв, Федерація баскетболу країни поки що не збирається включати новоутворений колектив одразу до української Суперліги. Цього треба заслужити, пройшовши усі етапи змагань. Організаторів БК «Київ» звинувачують і в тому, що вони, так би мовити, «городами», не отримавши повноважень ФБУ, вийшли на переговори про включення до Північної ліги.

А на персональні претензії окремих критиканів до Боженара, Рижова, Волкова та їхніх партнерів і однодумців, гадаємо, звертати уваги не варто. То вже нагадує елементарні чвари.

Але є й третя сторона — уболівальники. Більшість із тих, з ким вдалося поспілкуватися, бажає бачити на вітчизняних майданчиках баскетбол високого гатунку. Люди скучили за яскравими баскетбольними святами і перемогами наших команд на міжнародному рівні.

Нарешті, хотілося дізнатися думки про все це і безпосередніх учасників подій — спортсменів. До речі, бажання грати в суперклубі виявили чимало чудових майстрів, як-от: Денис Журавльов, Андрій Капинос, Дмитро Корабльов, Олександр Лохманчук, Дмитро Базелевський, Станіслав Медведенко, Ігор Молчанов, Євген Мурзін, Роман Рубченко, Володимир Рижов-молодший, Ігор Харченко, Григорій Хижняк, Володимир Холопов, Микола Хряпа, Леонід Яйло, Євген Анненков, Станіслав Балашов, Андрій Лебедєв.

— Не вірю, щоб українські вболівальники були проти реорганізації баскетбольної справи, — каже Дмитро Базелевський — найкращий баскетболіст України-98, який до останнього часу виступав у Санкт-Петербурзі (Росія). — Якщо є люди, котрі бажають поліпшити справу, витрачаючи на це час, здоров'я, великі кошти, то чом би їх не підтримати. Важко сказати тепер, що вийде із задуманого, адже все тільки починається. Але я особисто — за оздоровлення і зміцнення українського баскетболу...

В.Б.

Розпочалося «полювання» на львівські таланти

Футбол. Першість України. Перша ліга. Пропущені матчі: **ФК «Львів» — «Поділля»** — 2:1, Вікарюк, 47, А. Мазур, 57 — Крижанівський, 7. **«Шахтар-2» — ЦСКА-2** — 2:1. Воробей, 21, Бутенко, 31 — Поляруш, 48. На 20-й хв. Селезньов («Ш») не реалізував пенальті.

«Поділля» розраховувало на перемогу у Львові, вона допомогла б команді вирватися з небезпечної зони. Гості навіть відкрили рахунок, але львів'яни посилили натиск на їхні ворота і довели, що вони сьогодні сильніші за подолян. До речі, на гравців львівської команди вже розпочали «полювання» селекціонери з клубів вищої ліги Росії та України. Наприклад, талановитий нападник Семочко опинився в Донецьку і виїжджав з «Шахтарем» на тренувальні збори. Звернули увагу спеціалісти і на Вікарюка, і на Андрія Мазура, і на Різника, і на голкіпера Марущака. І буде дуже прикро, якщо ці талановиті футболісти, як колись Гарас, опиняться за межами України.

До кінця першості командам першої ліги залишилося провести по 3—4 матчі. Особливо напружені будуть ігри за участю аутсайдерів, які не бажають розділити долю «Десни» і «Буковини». Досить важко доведеться і «Чорноморцю». Одеситам для повернення до вищої ліги в чотирьох матчах необхідно набрати 10 очок, а торпедовцям Запоріжжя — лише одне.

18 червня відбудуться матчі 37-го туру. Особливий інтерес викликають зустрічі: «Сталь» — ФК «Черкаси», «Динамо-1» — «Кремінь».

Ярослав СЕРГІЄНКО.

Іде бичок, хитається...

Дім, в якому ніхто не живе, вмирає навіть на фундаменті

Це згадалося під склепінням-руїною колись перспективного м'ясомолочного комплексу одного з племінних господарств у глибинці.

... Немилосердна спека висушила мене, як стебло, проте до води буде два кілометри з гаком. Там — правління колгоспу, принесений з льоху графин і в самісінькому соку касирка. Проте все, на що можеш розраховувати, — це на цілющий ківш джерельної. Усі загравання розчиняються в повітрі, наче краплі, які, доки п'єш, летять додолу. У правлінні, від водовоза до касирки, розмов тільки про вибори. Поговорять про те, як переобирали голову колгоспу, беруться за районну владу, там, дивись, перескакують на міську і республіканську, аж поки не дійде черга до самого Президента. От і касирка, яка гостинно втамовує твою спрагу, замість говорити про занедбаний комплекс племінного господарства повсякчас збивається на майбутні президентські вибори, багатозначно усміхаючись: мовляв, курчат полічать восени...

Курка — не Фенікс

Але під впливом спеки і руїн, які ще значаться на балансі колгоспу, я готовий лічити вже тепер. Можна розпочати буквально з курчат, адже птахівництво, так само як свинарство, за обсягами виробництва скотилося до рівня 60-х років. Що зумовило такий плачевний результат? За великим рахунком, звісно, — консерватизм сільгоспвиробників, звиклих до директивного планування згори та традиційних форм і методів організації праці. На цьому консерватизмі у кращому розумінні слова вже збили і ще зіб'ють неабиякий політичний та фізичний капітал чимало новоспечених менеджерів. Грати на слабких струнах легше, ніж на сильних. І заробляти на цьому можна нівроку. Хто не пам'ятає орієнтації нашої митної політики на імпорт бройлерної птиці — сумнозвісні «стегенця Буша», які витіснили зі споживчого ринку продукцію вітчизняного виробника?

Два роки тому уряд вирішив було стимулювати виробництво у свинарстві та птахівництві старим «добрим» способом: окремим господарствам надали десятимісячний кредит фуражним зерном. Хтось жартував: помочилися проти вітру. Протиставити кризі щось путнє —означало б розпочати на селі структурні реформи, пов'язані з переділом власності, розмежуванням повноважень і сфер впливу. Галузі потрібні були не політики рангу віце-прем'єрів, не лобісти з депутатським статусом, а провідники нових виробничих відносин на селі. І такими провідниками, врешті-решт, почали виступати потужні фінансово-промислові компанії на кшталт ЗАТ «Укррос.» Фактично збанкрутілому МінАПК нічого не залишалося, як погодитися на експеримент.

Союз серпа і капіталу

У центрі експерименту стояли Бахмацький м'ясокомбінат на Чернігівщині і компанія «Укрросспрод», інакше кажучи — спільний виробничий і комерційний капітал. Директор м'ясокомбінату Віктор Куліш стверджує, що таке поєднання надійніше за союз серпа і молота, бо всі ресурси спрямовуються на одержання максимальних прибутків. Укрроспродівці інвестували в довколишні господарства щонайменше 1,5 млн. грн., створивши у такий спосіб надійну сировинну базу для відгодівлі півтори тисячі телят м'ясної породи. Зразом відновили основні фонди м'ясокомбінату — новий холодильно-компресорний комплекс тепер дає змогу зберігати до моменту забою не 200, як було, а 700 тонн м'яса. А головне, за словами директора, експеримент унеможливив будь-які зловживання, нехлюйство, марнотратство. Результат перевершив усі сподівання: середньодобовий приріст ваги учасниць експерименту був чи не найвищим у регіоні, і комбінат одержав живої ваги на місяць безперебійної роботи. Для будь-якого м'ясопереробного виробництва це може бути порятунком у так званий мертвий сезон, коли худоба вигулюється на пасовищах, а обладнання планово ремонтується.

Але була ще одна родзинка експерименту. Він дав поштовх для відродження в регіоні птахівництва, бо «Укрроспрод» уже думає про викуп збанкрутілої по сусідству птахофабрики, майно якої перебуває у заставі агробанку «Україна». І, судячи з того, що групі компаній цього товариства належить досить впливова частка акцій банку, можна не сумніватися, що так воно і станеться. Директор компанії «Укрроспрод» Олег Купрієнко принаймні певен, що Бахмацький м'ясокомбінат за їх сприяння невдовзі відновить роботу цеху для забиття живої птиці і кожні два місяці вироблятиме на ринок щонайменше 200 тонн птичного м'яса. Потрібно буде для цього єврокредиту — візьмуть, голландське устаткування — придбають, але курчат, на відміну від МінАПК, тут порахують неодмінно з точністю до одиниці. Прискіпливіше за голоси на виборах, шановна касирко з балакучої глибинки.

Шкода, що наша глибинка більше звична до експериментів іншого роду. Може, через це і зникає хорове мукання та мекання на родючих наших грунтах? Упродовж 1995—1996 років «експериментували» в чорноморських портах — і сотні тисяч голів молодняку великої рогатої худоби вивезли за кордон. «Експерименти» адміністраторів МінАПК і уряду в галузях спиртової та цукрової промисловості фактично зруйнували кормову базу в період інтенсивної відгодівлі великої рогатої худоби. Адже зникли барда і жом —відходи від переробки зерна і цукрових буряків. До сьогодні більшість господарств, які вирощують худобу, сушать голову над тим, чим годувати колгоспну череду.

Наприкінці 1997 року тваринник одержує від уряду неабиякий стимул для виробництва у вигляді повернеої з бюджету ставки ПДВ, але зростання цін за енергоносії, прогресуючий занепад селекційної роботи і відсутність належної кормової бази унеможливлюють рентабельність м'ясного тваринництва в суспільному секторі. За три останніх роки, судячи зі статистики, виробництво м'яса в цілому по Україні скоротилося більш як удвічі.

Два роки тому доля звела мене, їй-право, з непересічним євреєм. У минулому— колгоспником, тепер — керівником фермерського господарства у глибинці. Гойдаючи на руках малу дитину, він казав: «Село справедливо називають колискою держави. Але гойдають цю колиску люди, які думають про себе, а не дитину». Я слухав старого єврея, згадуючи про пустелі Ізраїлю, де вирощують худоби стільки, що можна нагодувати весь Близький Схід. Чому ж у пустелях можна, а на родючих чорноземах — ні?!

Дім на пляющісі

Можна й на чорноземах. Навіть за такого катастрофічного скорочення поголів'я великої рогатої худоби наш ринок перенасичений м'ясною продукцією. І вона має неабиякий попит на зовнішніх ринках. Сало — високоліквідний товар. Кожна корова —тверда валюта на реберцях.

Левова частка експорту припадає на Російську Федерацію. Туди українське м'ясо потрапляє, як правило, у вигляді напівфабрикату — напівтуш глибокого заморожування для переробляння на місці. Переробляти м'ясо на високому технологічному рівні нам не дозволяє брак переробної техніки для виробництва усіляких ковбас, баликів і м'ясних консервів. На техніку потрібні гроші, а вони — це велика політика, яка формується по столицях, а не глибинках. У столиці — як у вітрині. Продукція Київського переробного заводу (Вишневе) або Мелітопольського м'ясокомбінату вже давно успішно конкурує з американською та західноєвропейською.

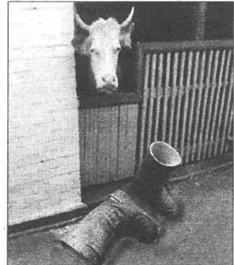

Різницю в цінах на м'ясопродукцію внаслідок девальвації рубля на російському та українському ринках майже нівельовано. Тому експорт у Росію став низькорентабельний. А пробитися на інші ринки не дає змоги висока собівартість, закладена в цінах на м'ясо. Залишається сподіватися, що колись експеримент з «Укрросом» стане нормою життя і відбудеться технічне переозброєння переробної галузі, як це сталося у Бахмачі.

Григір ЧОРНИЙ.

Оголошення

Державний комітет України з геології і використання надр оголошує про проведення конкурсу на право експлуатації Келечинського родовища мінеральних вод, яке розташоване у Міжгірському районі Закарпатської області.

Заявки приймаються за адресою: 252601, м. Київ, вул. Володимирська, 34, Державний комітет України з геології і використання надр (кім. № 9).

Останній строк подачі заяв на участь у конкурсі 30 липня 1999 року о 12 годині.

Інформація про умови конкурсу викладена в інформаційному пакеті, який можна придбати в Держкомгеології.

З усіх питань, пов'язаних з проведенням конкурсу, звертатися: Державний комітет України з геології і використання надр.

Тел.: (044) 228-66-51 — Бельський Володимир Гнатович
228-68-61 — Стрижак Іван Іванович
228-33-94 — Блінов Петро Васильович
Факс: (044) 228-62-21

Арбітражний суд Чернівецької області (274010, Чернівці, вул. О. Кобилянської, 14) за позовами Глибоцької ДПІ порушив справи про банкрутство:

6-238-387/б від 20.01.99 р., українсько-узбецького спільного підприємства «Раміля» (Чернівецька область, Глибоцький район, с. Карапчів; р/р 000604705 у Сторожинецькому відділенні АК АПБ «Україна», код 22831762);

6-239-388/б від 20.01.99 р., Глибоцької землевпорядної госпрозрахункової організації (Чернівецька область, смт Глибока, вул. Піонерська, 2а; р/р 25551120131001 у Глибоцькому відділенні АК АПБ «Україна», код 21423762).

Претензії кредиторів приймає арбітражний суд протягом місяця з дня опублікування оголошення.

Арбітражний суд Чернівецької області порушив справу № 5-188-150/Б про визнання банкрутом Приватного творчо-виробничого підприємства «ОХТІУС» (код 21411090, р/р 468909 в ОПЕРУ ЧОУ Ощадбанку України МФО 356334, адреса: 274000, Чернівці, вул. Червоноармійська, 17/3).

Усім кредиторам, а також можливим санаторам ПТВП «ОХТІУС» із заявами звертатися до Арбітражного суду Чернівецької області за адресою: 274010, Чернівці, вул. О. Кобилянської, 14, протягом одного місяця від дня опублікування оголошення.

Сучасна перша та друга вища економічна освіта

Інститут муніципального менеджменту та бізнесу

Спеціальності:
- міжнародна економіка
- економіка підприємства
- фінанси
- маркетинг
- менеджмент зовнішньоекономічної діяльності
- менеджмент організацій.

Кваліфікаційні рівні — ***бакалавр, спеціаліст.***

Форми навчання —денна, на базі середньої освіти — 4,5 року; заочна, на базі середньої освіти — 4,5 року, 5,5 року; заочна, на базі вищої освіти — 1—1,5 року.

Відмінники отримують стипендію.
Гнучка система оплати.
Випускники забезпечуються роботою.

Адреса інституту: 254107, Київ, вул. Підгірна, 1 (район ст. метро «Лук'янівська»).
Тел. 213-09-63; тел/факс 271-02-76.

Арбітражний суд Вінницької області (287100, м. Вінниця вул. Хмельницьке шосе, 7) 11 травня 1999 року порушив справу №370/5 за заявою ЗАТ «Укренергопродукт» про визнання банкрутом ВАТ «Оратіврайагротехсервіс», юридична адреса: 287640, ст. Оратів, Вінницька обл., вул. Миру, 3; банківські реквізити: р/р 26002200056001 в АПБ «Україна» в смт Оратів, МФО 302496, код ЗКПО 00902145.

Претензії кредиторів та можливих санаторів приймаються протягом місяця від дня опублікування оголошення.

В оголошенні, надрукованому в газеті «Голос України» №105 (2107) про збори акціонерів ВАТ «Бахмач м'ясокомбінат», п. 6 слід читати так: «Дообрання органів управління товариства».

Арбитражный суд Житомирской области (363001, Житомир, пл. Рад, 12) возбудил дело о банкротстве Бердичевского комбикормового завода. Юридический адрес: 261400, Бердичев Житомирской обл., ул. Низгирецкая, 111; р/с 000381003 в РАК АПБ «Украина», Бердичев, МФО 311067.

Претензии кредиторов и санаторов принимаются в течение месяца со дня опубликования.

Арбітражний суд Сумської області (244011, Суми, вул. Рибалка, 2) порушив справу № 2450-4/114 про визнання банкрутом КСП «Придеснянський» (245104, смт Вороніж, Шосткінського р-ну, Сумської обл.).

Арбітражний суд Одеської області (270032, Одеса, пр. Шевченка, 4) порушив справу №1119/26 про визнання банкрутом КСП «Дружби народів» (272327, с. Русько-Іванівка, Білгород-Дністровського р-ну, Одеської обл.; р/р 26003200940001 у Біляївському відділенні АПБ «Україна», МФО 328049).

Претензії кредиторів приймають протягом місяця з дня публікації.

Арбітражний суд Луганської області порушив справу № 9/33 «б» про визнання банкрутом КСП «Новий Айдар» (сел. Перемога, Новоайдарського р-ну, Луганської області; р/р 26006200023001 в АК АПБ «Україна», код ОКПО 00846493).

Претензії кредиторів та заяви санаторів подавати до Арбітражного суду Луганської області (348000, Луганськ, пл. Великої Вітчизняної війни, 3а) у місячний термін від дня опублікування оголошення.

Арбітражний суд Чернівецької області (274010, Чернівці, вул. О. Кобилянської, 14) порушив справу № 2-9-5/б про банкрутство малого приватного підприємства «Інком».

Юридична адреса: 274018, вул. Головна, 222; п/р 26001017182 у відділенні Укрексімбанку, Чернівці, МФО 356271.

Претензії кредиторів і заяви санаторів приймають протягом місяця з дня публікації оголошення.

Арбитражный суд Донецкой области (340105, Донецк, б-р Пушкина, 34) возбудил дело №5-183«Б» о банкротстве коллективного сельскохозяйственного предприятия «Криничанский». Юридический адрес и реквизиты: 343850, Макеевка, Донецкой области, село Криничанское; р/с 2600098096, МФО 334174 в Макеевском отделении АК «Укрсоцбанка», код ОКПО 00848167.

Арбитражный суд принимает заявки кредиторов и санаторов на протяжении месяца со дня опубликования объявления.

У номер

✔ Житомир

Агроколедж — як МТС

Обід у їдальні Житомирського агротехнічного коледжу стає студентам приблизно в 40 копійок. У час, коли все дорожчає, його сподіваються зробити ще дешевшим. А передумовою цього є те, що коледж, уклавши договори з господарствами, орендує вже сім тисяч гектарів землі. Картоплі, наприклад, посадили цього року 150 гектарів, стільки ж — овочів. Найголовніше те, що близько двох сотень механіків, що їх щороку випускатиме коледж, мають змогу в дії вивчити всі види вітчизняної техніки, а також трактори типу «Джон Дір», «Кейс», німецькі кормозбиральні комбайни «Домінатор», «Ягуар», американські сівалки, чеські плуги.

✔ Одеса

Кожній культурі — генетичний паспорт

Нового статусу — Національного центру з насінництва й сортовипробування — набув Інститут селекції й генетики Української академії аграрних наук. Враховано його провідну роль у цих напрямах діяльності, наявність добре оснащених лабораторій та великий кадровий потенціал. Віднині тут концентруватиметься весь вихідний матеріал з селекції та насінництва країни, вестимуться основні теоретичні розробки, видаватимуться генетичні паспорти новим сортам сільгоспкультур, створюватимуться національні насінницькі стандарти. Розроблювана в Національному центрі сортова і насінницька політика держави з перших кроків гармонізується з міжнародними правилами, що дасть Україні змогу на рівних брати участь у налагодженні ринкових відносин з селекціонерами, сортовипробувачами та аграріями Європи і світу загалом.

✔ Херсон

Виручили сусіди

Свого часу економічна скрута змусила акціонерів ВАТ "Джерело", а це колишній завод пивобезалкогольних напоїв, розпрощатися з контрольним пакетом акцій. На відраду, володарем цінних паперів стали сусіди — миколаївський пивзавод «Янтар».

І ось у Херсоні розпочали знову розливати привізне пиво відомої марки. Спільними зусиллями вдалося придбати й змонтувати необхідне обладнання для технологічного процесу, надали допомогу й чеські спеціалісти. До кінця року в торговельну мережу плановано поставити понад 500 тисяч декалітрів прохолодного напою.

✔ Фотофакт

Косовиця трав у КСП імені Довженка Шишацького району.

Фото Павла ЗДОРОВИЛА (ДІНАУ).

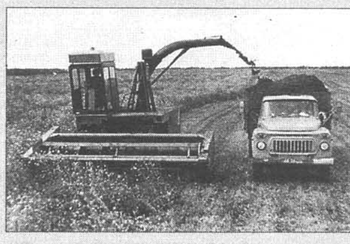

За село вболівають усі, а пільг не видно

Виставки

(Початок на 1-й стор.).

Нинішнє дійство мало свої особливості. Перед керівниками заводів та агровиробництв і цілих галузей більше не стояло складне завдання: за одну-дві хвилини переконати, скажімо, прем'єра, яку гарну продукцію вони видають «на-гора» і яку, ще кращу, вироблятимуть за відповідного державного фінансування. Глава уряду експонати оглянув похапцем, а технічні здобутки пообіцяв оцінювати в полі. Та жаданого фінансування з дірявого держбюджету годі й чекати. Американські експерти вважають, щоб піднести український агросектор до світових висот, потрібно спрямовувати в АПК 30 млрд. доларів щорічно. За аналогією з Європейським союзом, який торік продотував своє виробництво на 90 млрд. дойчемарок. Ми, на жаль, не ЄС. І завдання у нас інше: підтримати вітчизняного виробника без грошей. На думку заступника міністра АПК Віктора Привалова, переробка, приміром, не розвивається не тому, що споживач їсти не хоче, а через його неплатоспроможність. Відповідно, переробник не має можливості розвивати власне виробництво, сплачувати працівникам зароблене. Так само і в сільгоспмашинобудуванні. Вітчизняні борони, сівалки, трактори та комбайни не поступаються закордонним аналогам. Принаймні — зовні. А ціною — виграють. Але платоспроможного покупця бракує. На державу, яка замовить і проплатить, надії мало. Бо навіть на виробництво «Лану» та «Славутича» з обіцяних до жнив 188 млн. грн. заводчани отримали лише 30 млн.

На безгрошів'ї, вважає заступник міністра, шлях до ренесансу сільгоспвиробництва — вивести його з фарс-мажорної зони в офшорну, тобто створити для агросектору режим найбільшого сприяння.

І все-таки, яка виставка без контрактів? Їх уклали 1500 на 70 млн. грн. Були й інші здобутки. До приїзду державного керівництва оновилися під'їзні шляхи, чому, мабуть, мешканці Чубинського зраділи. Вони наприкінці кожного виставкового дня мали можливість придбати втомлених спекою, але майже задарма племінних курчат. А гусей, качок, курей, кабанчиків та іншу живність активно розкуповували після офіційного закриття. Та головний підсумок: нас економічно винищують, а ми, навпаки, гартуємося. Тепер уже напевне тую скруту подолаємо. За будь-якого керівництва.

Так не хочеться додому...

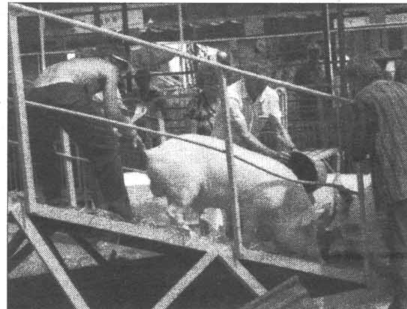

Галина КВІТКА.
Фото автора.

Дорога на схід: важка, але прибуткова

Машинобудівна галузь Кіровоградщини орієнтується на російський ринок збуту. За оптимістичними прогнозами незабаром має бути підписана широкомасштабна програма про співробітництво між Кіровоградською та Орловською областями (Російська Федерація), згідно з якою до кінця цього року росіяни придбають у кіровоградських машинобудівників 20 культиваторів, 40 сівалок та 400 комбайнів.

Та все це — в перспективі. А поки що до орловців у складі загальної колони сільськогосподарської техніки вітчизняного виробництва для участі в сільгосппвиставці з Кіровограда прибули дев'ять сівалок, два комбайни «Лан» та млин «Фермер». Надалі ці агрегати поповнять одну з машинно-технологічних станцій Орловської області, яка буде укомплектована винятково українською технікою. Саме практична робота на російських полях поставить останню крапку в питанні щодо можливості реалізації кіровоградської сільгосптехніки східному сусідові.

— Якщо вона добре себе зарекомендує, це означатиме, що ми зробили величезний прорив у освоєнні російського ринку, —зазначив голова Кіровоградської обласної державної адміністрації Валерій Кальченко. — Іншого виходу з кризи у нас не існує...

Занепокоєння голови облдержадміністрації цілком зрозуміле. Орловська область за всіма показниками —платоспроможний партнер і здатна придбати лише зернозбиральних комбайнів близько двох з половиною тисяч, що забезпечить кіровоградських машинобудівників роботою не на один рік. Але конкуренція обіцяє бути нелегкою і жорсткою. Адже за протекцією Президента Білорусі Олександра Лукашенка дорогу на схід активно торує «Гомсільмаш». Тож, як вважає Валерій Кальченко, «якщо ми втратимо наданий шанс, уже наступного року російський ринок може бути для нас закритий...»

Олег БОНДАР.
Кіровоград.
Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Перспектива

Бавовняний ренесанс

Понад 100 гектарів поливних площ відведено під бавовну в КСП імені Калініна Первомайського району.

Нетрадиційну для Криму культуру вирощуватимуть тут завдяки ентузіазму двох братів Віктора і Олександра Мовчанюків — голови правління і агронома-бавовняра цього господарства. Планують вийти на гарантований урожай понад 30 центнерів з гектара. Торік майже стільки бавовни вдалося отримати на 20 пробних гектарах.

Херсонський бавовняний комбінат, що працює не в повну силу, бо надто дорога імпортна сировина, вже знайшов потенційних партнерів. Щоб заохотити кримських бавовнярів до спільної взаємовигідної роботи, комбінат недорого продав їм насіння та мінеральні добрива. Херсонці сподіваються, що кримська бавовна дасть їм можливість збільшити кількість виробів і розширити асортимент.

А брати Мовчанюки вважають, що знайшли свою золоту жилу. Адже бавовна — цінна технічна сировина.

Спеціалісти стверджують, що, вирощуючи цю культуру, зможуть повніше використовувати понад 400 тисяч зрошуваних земель степового Криму.

Вже нині ці землі — 20 процентів загальної площі сільгоспугідь півострова — щороку дають гарантовану половину всієї валової продукції рослинництва Криму.

Віктор ХОМЕНКО.
Крим.

Редактор номера Анатолій СОЛОНСЬКИЙ.
Перший заступник головного редактора Анатолій ГОРЛОВ.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955. Тираж 200581.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50

Зам. 0311108.
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Голос України
Газета виходить з 1 січня 1991 року.
Адреса ВР України: 252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5
Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.
ТЕЛЕФОНИ: для довідок —441-88-23; телефакс —224-72-54; відділ реклами — 441-86-50, 441-89-34, 441-89-44; телефакс —449-85-62.
E-mail: sekret@golos.relc.com

Засновник і видавець – Верховна Рада України